

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΪΨΙΑΙ.

Τόμος Γ'.
ΑΡΙΘΜ. 17 (65).

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξαμηνος μήνας
και προλήθητι: Πενταχού φράγκ χρ 10 ή μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Γ'.
τῆ 1/13. Σεπτεμβρίου 1887.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ.

Ἐγεννήθη ἐν Λαμπόβῳ τῆς Ἠπείρου κατὰ τὸ 1813. Ἐνωρίτατα ἀπορφανισθεὶς πατρός, τὰ πρῶτα δὲ γράμματα διδαχθεὶς ἐν τῷ ἐνοριακῷ τῆς πατρίδος του Σχολείῳ, δεκατετραετῆς ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἐξαδέλφον του Ἀναστάσιον Ζάππαν, ἐν Παραμυθίᾳ ἐμπορευόμενον, ἐπόθεν μετὰ διетή ἐργασίαν μετέβη εἰς Ρουμανίαν παρὰ τῷ ἀειδίμῳ ἐξαδέλφῳ του Εὐαγγέλῳ Ζάππα, πρὸ μικροῦ καταλιπόντι τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως καὶ αὐτόθι ἤδη ἐγκατεστημένῳ. Εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῶν ἐπιχειρήσεων, τῆς ἐκμισθώσεως σπορίμων γαιῶν, ἔτυχον οἱ νεαροὶ ἐπιχειρηματῆαι ἐνθαυροντικῶν ὠφελημάτων, ἐπεξέτειναν δὲ κατὰ μικρὸν τὸν κύκλον τῆς ἐργασίας των καὶ οὕτω συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπισταμένην καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικότητος τῶν μερῶν ἐκείνων, ὅπου βραδύτερον τοσοῦτοι ὁμογενεῖς τε καὶ ἐγχώριοι ἀνεδείχθησαν ἐμπορικῶς.

Ἡ παραδειγματικὴ τῶν δύο ἐξαδέλφων σύμπνοια, καρτερία καὶ νοημοσύνη ἠδολογήθη ὑπὸ τῆς Προνοίας, ταχέως δ' ἀπέβησαν οὗτοι σπουδαιότατοι κτηματῆαι, ἵνα προσέλθωσιν ἐπίκουροι τοῦ ἀναγεννωμένου Ἐθνους καὶ πάντα τὸν ἴδιον πλοῦτον διαθέσωσιν ὑπὲρ τῆς ἡμερώσεως αὐτοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐαγγέλου, ὁ Κωνσταντῖνος ἀνέλαβε μόνος νὰ συνεχίσῃ τὸ μεγαλεπήβολον πρόγραμμα, παρέχων μὲν ἐπὶ εἰκοκλίμ. ΤΟΜΟΣ Γ',

σαστίαν ἤδη τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ ἐκείνου ἀναγεγραμμένα κληροδοτήματα ὑπὲρ ἐκπαιδευτικῶν κυρίως ἔργων, πενήτηντα περίπου χιλιάδας δραχμῶν ἐτησίως, ἀνεγείρων δὲ περιφανὲς τὸ ἐν Ἀθήναις Μέγαρον τῶν Ὀλυμπίων διὰ δαπάνης δύο ὡς ἔγγιστα ἑκατομμυρίων δραχμῶν. — Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἴδιον προδιέγραψε πρόγραμμα τῶν ἐθνικῶν εὐεργετημάτων, ἧτοι „τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, τὴν ὑγιᾶ καὶ ἑλληνοπρεπῆ τοῦ ἔθνους μόρφωσιν καὶ τὴν πρακτικὴν αὐτοῦ παιδευσιν“.

Κατὰ ταῦτα ἱδρυσεν τὰ ἐξῆς Ζάππεια Ἐκπαιδευτήρια: τὰ ἐν Λαμπόβῳ καὶ Λέκλῃ ἀρρένων καὶ θηλέων, τὸ ἐν Ἀδριανουπόλει παρθεναγωγεῖον, τὸ ἐν Φέρραις τῆς Θράκης, τὸ ἐν Πρεμετῆ, τὸ ἐν Δροβιάνῃ, καὶ τὰ ἐν Δελβίνῳ, Φιλιάταις, Νιβάνῃ ἀρρεναγωγεῖα καὶ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει περιβλεπτόν Παρθεναγωγεῖον. Τὰ πρὸς ἀνάγεσιν τῶν καταλεχθέντων ἐκπαιδευτηρίων δαπανηθέντα ὑπερβαίνουσι τὸ ἑκατομμύριον, ἐπιχορηγεῖ δὲ ὁ μέγας Εὐεργέτης πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ὑπὲρ τὰς 70 χιλ. φράγκ. ἐτησίως, καὶ δὲν θεωρεῖ ἀκόμη ὁ ἴδιος πλῆρες τὸ ἐκπαιδευτικὸν σχέδιόν του, ἀλλὰ καὶ ἕτερα φερόνυμα σκοπεῖ νὰ στήσῃ τῆς φιλομουσίας του τρόπαια.

Τὸ δεύτερον του Ζαπκείου προγράμματος κεφάλαιον ἀναπτύσσεται πλῆρες ἐν ταῖς πρὸς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ.

Μέγας τῆς Ἑλλάδος πολίτης.

τόν ἐν Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον ἐπιστολαῖς τοῦ Κωνσταντίνου, προτασσομένης τοῦ τελευταίου — τῇ χορηγίᾳ αὐτοῦ ἐκδοθέντος καὶ εἰς μυριάδας κομψῶν ἀντιτύπων διανεμηθέντος — φιλοσοφικοῦ συγγράμματός τοῦ φιλοσοφικώτερου τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος τέκνου, τοῦ αἰοδιμοῦ Πέτρου Βράϊλα Ἀρμένη. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἐκείναις ἐκδηλοῦνται ὅλη ἡ φρόνησις καὶ ἡ στοργὴ καὶ ἡ πρόνοια τοῦ ἐθνικοῦ Ἐδεργέτου ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς τῶν παιδευομένων μορφώσεως, ἀνταξία δὲ τῶν διαθέσεων τούτων ἐκτίμησις εἶνε οἱ λόγοι τοῦ ἐναρέτου φιλοσόφου, ὅστις „κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πονήματός του εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς δὴθιγὰς τοῦ φιλογενοῦς ἀγωνοθέτου“. Αἱ „Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαί“, λαμπρὰ ἀπαρχὴ πολυτίμου παρομοίων ἐγολοπιῶν σειρᾶς, ὑπετυπώθησαν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα πρωτοβουλίας, ἐτελειώθησαν δὲ ὑπὸ τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ Βράϊλα ἐπιστήμης.

Τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τρίτου μέρους τοῦ προγράμματός του ἤρχισεν ἀπὸ ἐνεαετίας, συστήσας διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις „ἐπὶ τῆς ἐμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς“ δύο γεωργικὰ διαγωνίσματα, τὸ μὲν πρὸς ἐκπαιδεύειν ὑποτρόφων ἐν γεωργικαῖς σχολαῖς τῆς Εὐρώπης, τὸ δὲ πρὸς ἐκδοσιν γεωργικῶν βιβλίων, ἐφ' ᾗ κατέθεσεν ἀναποσπάτως ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος 250,000 φράγκ., ἐκ τοῦ προΐοντος τῶν ὁποίων τελοῦνται τὰ διαγωνίσματα ταῦτα. Ἡ ἰδρυτικὴ τῶν διαγωνισμάτων τούτων ἐπιστολή, προταγμένη καὶ αὕτη ἐν τοῖς ἄλλοις τούδε ἐκδοθεῖσι δύο πονήμασι „Περὶ ἐλαίας“ καὶ „Περὶ σταφιδαμπέλου“ εἶνε λαμπρὸν ἀπαύγασμα τῆς πρακτικῆς τοῦ ἀγωνοθέτου διανοίας, μετὰ σπανίας ἐμβριθείας καὶ γνώσεως πραγματευομένου ζωτικώτατα τῆς ἐθνικῆς προόδου ζητήματα. Πολλοὶ τῶν διὰ τοῦ διαγωνισματοῦ ἐκπαιδευθέντων ὑποτρόφων διδάσκουσιν ἤδη τὰ οἰκεία πρακτικὰ μαθήματα ἐν ἑλληνικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις.

Τοιαύτην ὁ ἐρημίτης τῶν Βροσθενίου ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἀποταμιεύματος πολυχρονίου, ἐπιμόνου καὶ δραστηριωτάτης ἐργασίας, μετὰ λελογισμένης περὶ τὸν βίον οἰκονο-

μίας, ἀπερίττου διαίτης καὶ μονήρους διατριβῆς. Ἐν τινὶ μικρᾷ γωνίᾳ ρομανικῆς χώρας — τῷ ἱστορικῷ πλέον Βροσθενίῳ — διανύει λιτότατον καὶ ἀρχαῖκόν βίον, ἀκραιφνέστατος τῆς φύσεως χαρακτῆρ, ἀκατάβλητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ, εὐθαλέστατος τὴν ὑγίειαν καὶ μόνον ἔχων γνώρισμα τῶν πέντε πρὸς τοῖς ἐβδομήκοντα ἐτῶν τῆς ἡλικίας του τὰς λευκὰς τρίχας, ἐφ' ἃς ἐπέδρασεν ὁ τὰ μεγάλα σκεπτόμενος νοῦς, καίτοι ἀφ' ἑτέρου συντελεῖ εἰς τὴν σωματικὴν εὐεξίαν του ἡ προηλιακὴ πάντοτε ἐξέγερσις καὶ ἡ ἀπλουστάτη τῆς τροφῆς διαίτα, ἀπαξ τῆς ἡμέρας λαμβανομένης ἀνευ προλόγων καὶ ἐπιλόγων, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιτραπεζίου οἴνου ἐξαιρουμένου, ὃν ἀναπληροῖ τὸ ἄριστον καθ' Ἑλληνας ὕδωρ. Οἱ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσαντες τὸν ἄνδρα ἀπεκόμισαν πάντοτε τὸν θαυμασμόν ἐπὶ τῷ συνδυασμῷ τοιοῦτου βίου πρὸς τὴν διάπλασιν χαρακτῆρος τοσοῦτον εὐπροσηγῆρου καὶ εὐγενοῦς καὶ ἐπὶ τῇ διαυγείᾳ τοῦ πνεύματος καὶ τῇ ἐμβριθείᾳ τῆς κρίσεως, ἥτις τὰ πάντα ὑποβάλλει εἰς ἀκριβῆ ἐλεγχον καὶ προκαλεῖ τὴν ἐρευνητικὴν τοῦ ὀρθοῦ καὶ αὐστηράν τοῦ ἀληθοῦς ζήτησιν. Τοιοῦτος διὰ βραχέων ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἡ Πρόνοια ἐχάρισε εἰς τὸ ἔθνος.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἐπὶ τῇ ἐνηλικίωσει τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου ἀπένευσε τὸ ἀνώτατον δαίγμα τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκτιμήσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ Πανελληνίου, προαγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον Ζάππαν ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου Ταξιαρχοῦ εἰς τὸ παράσημον τοῦ Μεγαλοσταύρου. Ἐπίσης ἐτίμησαν αὐτὸν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς ἡ Α. Μ. καὶ ἡ Α. Υ. ὁ Διάδοχος. Τὸ ἀνώτατον παράσημον, τὴν Μεγάλην Ταινίαν Μετζηδιεῖ, εἶχεν ἤδη ἀπονεμίσει αὐτῷ ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος Χαμίτ μικρὸν μετὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζαππείου, τοσοῦτον περιφανῶς ἀμείψας τὸν γενναῖον ἰδρυτὴν τοιοῦτου Παρθεναγωγείου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Αυτοκρατορίας Του. Λίαν δὲ τιμητικὰς ἀπῆρθον αὐτῷ τότε ἐπιστολαὶ αἱ Α. Υ. ὁ τε Βεζύρης καὶ ὁ Ἰπουργὸς τῆς Παιδείας. Εἶνε τετιμημένος ὡσαύτως ἀπὸ πολλοῦ καὶ διὰ ρομανικοῦ παρασήμου.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΦΩΝΗΣ

ΗΤΟΙ ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ.

Τοιοῦτον φέρει τίτλον τὸ περιεργότατον βιβλίον, ὅπερ ἔγραψε καὶ ἐξέδωκεν ὁ διάσημος Ἀγγλος λαρυγγοσκόπος Mackenzie καὶ ὅπερ ἔτυχεν εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκδοσίν του διπλῆς ἐν ἄλλαις δύο γλώσσαις μεταφράσεως, γερμανικῆς, ἥτις ἐκδοθήσεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου, καὶ γαλλικῆς, ἥτις μετ' οὐ πολὺ θὰ ἴδῃ τὸ φῶς. Ὁ ἄγγλος ἐπιστήμων δὲν ἐσκόπει νὰ παράσχη κανόνας τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, ἀλλὰ νὰ πραγματευθῇ τοὺς δύο κυριώτερους παράγοντας τῆς ὑγείας τῆς φωνῆς, ἥτοι τὴν μορφωσιν αὐτῆς καὶ τὴν διαίταν τῆς ἤδη μορφωθείσης. Ὅσον δὲ καὶ ἂν φαίνεται περιττὴ πρὸς τὴν ὀδὴν ἡ γνώσις τῆς ἀνατομίας καὶ τῆς φυσιολογίας τῶν ὀργάνων, καθὼς εἶνε πράγματι οὐχὶ ἀπαραίτητος ἡ γνώσις τοῦ ὀφθαλμοῦ διὰ τὸν ἀρχαῖον τῆς ζωγραφικῆς, ἐν τούτοις ἡ κατάληψις τῶν ὑγιεινῶν κανόνων προϋποθέτει πάντοτε στοιχειώδη τινὰ γνώσιν ἀνατομικῶν καὶ φυσιολογικῶν κεφαλαίων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς προτάσει τοῦ χρησιμωτάτου αὐτοῦ πονήματος σαφῆ τινὰ καὶ ἐναργῆ περίληψιν τῆς ἀνατομίας

τοῦ λάρυγγος καὶ ἀρχεται τοῦ κυρίου θέματος διὰ προσιεργατικῶν τινῶν φυσιολογικῶν παρατηρήσεων.

Ἐντεῦθεν μανθάνομεν περὶ τοῦ ρεύματος τοῦ ἀέρος, ὅπερ σχηματίζεται κατὰ τὴν ἐκπνοὴν κατὰ τὴν χώραν τοῦ λάρυγγος, τοῦθ' ὅπερ καὶ εἶνε ἡ πηγὴ τῆς παραγωγῆς καὶ δυνάμεως τῆς φωνῆς, διότι ἐκεῖ εἶνε προσηρημένα τὰ δύο ἐλαστικὰ πέταλα μεταξὺ τῶν χόνδρων τοῦ λάρυγγος, ἅτινα καὶ ἐκτείνονται ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὸ ὀπίσθεν. Ταύτας ὀνομάσωμεν συμβολικῶς *φωνητικὰς χορδὰς*, ἐπιλέγει ὁ συγγραφεὺς. Κατὰ τὴν ἐλαφρὰν ἐκπνοὴν πρόσκεινται αὗται χαλαρωμέναι εἰς τὸν τοῖχον τοῦ ὀργάνου καὶ σχηματίζουσι ἰκανῶς εὐρείαν ρωγμὴν μεταξὺ ἀλλήλων, δι' ἧς ἀκωλύτως διέρχεται ὁ ἐκπνεόμενος ἀήρ. Καὶ ὅταν προφέρωμεν φωνῆν τι ἢ ἐκφωνοῦμεν ἓνα τόνον, εὐθὺς τότε αἱ λευκαὶ καὶ στιλπνότεραι αὗται λωρίδες ἐντείνονται καὶ συνεφάπτονται ἀλλήλαις κατὰ τὸ μέσον τῆς ρωγμῆς. Διὰ τὸν ἐξερχόμενον ἀέρα ἀφίνοισι στενοτάτην μόνον σπράγγα ἐλευθέραν, καὶ ἐπειδὴ τὸ ρεῖμα τοῦ ἀέρος στενοχωρούμενον συμπιέζεται

πρὸς ἔξοδον, ὡς ἐκ τοῦ ἐπιγινόμενου ἰσχυροῦ κλονισμοῦ αἱ ἐλαστικώταται ἐκεῖναι φωνητικαὶ χορδαὶ ὑψίστανται ἀδιακίπους δονήσεις. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δονήσεων τούτων ἐξαρτᾶται τὸ ὕψος τῆς ἡμετέρας φωνῆς. Εἶνε γνωστόν, ὅτι φωναὶ τινες ἀναβαίνουνσι μέχρι τριῶν διὰ πασῶν καὶ ἔτι πλείονων ἐνίοτε, καὶ ὅτι ἡσυχημένος αἰοιδὸς μεταξὺ δύο γειτόνων τόνων δύναται ν' ἀναπτύξῃ σειρὰν ἢ μᾶλλον ὀλόκληρον σύστημα παραλλαγῶν, τὰς ὁποίας οὐδὲν κλειδοκώμβalon, οὔτε τὸ τελευταῖον, δύναται παραχολοθεῖν νὰ μεταδώσῃ. Τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν τόνων ὀρίζεται ἐκ τῆς παραλλαγῆς τῶν ἀποστάσεων, ἃς δύναται ὑποβοηθοῦντες νὰ παρᾶσχουσιν οἱ μυῶνες τοῦ λάρυγγος εἰς τοὺς χόνδρους τοῦ ὀργάνου τούτου καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τὰ ἄκρα τῶν μεταξὺ τῶν χόνδρων ἐκτεινομένων καὶ ἐντεινομένων φωνητικῶν χορδῶν τὴν ὀρμητικὴν αὐτῶν φορὰν λαμβάνουσιν οἱ μυῶνες οὗτοι ἀπὸ τῆς παραστατικῆς τοῦ ἐγκεφάλου δυνάμεως, ἥτις μορφουμένη μουσικῶς τοσαύτην δύναται ν' ἀποκτήσῃ τελειότητα, ὥστε νὰ κυβερνᾷ τὰ ὄργανα τοῦ λάρυγγος μίξ Ἀδελίνας Πάττη πρὸς ἐκφώνησιν τῶν λεπτοτέρων φωνητικῶν παραλλαγῶν καὶ τῶν οὐρανιωτέρων μελωδιῶν.

Ἀφοῦ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐν λόγῳ δονήσεων ἐπιληφθῆ τοῦ ἐκπνεομένου ἀέρος, τότε αὐταὶ αἱ δονήσεις λαμβάνουσιν τὸν ἡχητικὸν λεγόμενον χρωματισμόν, καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῶν συγκινουμένων ἐπ' αὐτῶν τούτων ἐξέδων, οἷον τῶν ἐξωτάτων κοιλωμάτων τοῦ φάρυγγος, τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματος, ἅτινα ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶνε ἐφωδιασμένα ὑπὸ καταλλήλων ἀντηχητικῶν ἐκ χόνδρων τοιχωμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ κινητῶν ὀργάνων, οἷον τῆς γλώσσης, τῆς κιοινίδος, τῶν παρειῶν καὶ τῶν χειλέων, ἅτινα πολλὰχῶς δύναται νὰ μετασχηματίσῃ τὰ κοιλώματα καὶ ποιηλοτρόπως νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀπόχρωσιν τῆς φωνῆς. Γνωστόν ὅτι ἡ φωνὴ ἐκάστου ἀτόμου ἔχει τὸ ἰδιαιτέρον αὐτῆς γνώρισμα, τὸ *χρῶμά* τῆς, καθὼς λέγομεν, καὶ ὅτι τὸ χρῶμα τοῦτο μεταλλάσει εἰς διαφόρους ἀποχρώσεις ἐν τῇ αὐτῇ ταύτῃ τῇ φωνῇ, τοῦθ' ὅπερ εὐκόλως δυνάμεθα νὰ δοκιμάσωμεν ἐκφωνοῦντες διάφορά τινὰ φωνήεντα κατὰ τὸν αἰτὴν ἦχον.

Ἐὰν ὁ αἰοιδὸς ἀπὸ τοῦ χαμηλοτέρου τόνου τῆς ἰδίας του φωνῆς ἀναβῆ βαθμηδὸν μέχρι τοῦ ὑψηλοτέρου, φθάνει εἰς σημεῖόν τι ὕψους — παραλλάσσον βεβαίως κατὰ τὰ διάφορα άτομα —, τὸ ὅποιον εἶνε πάντοτε ὄρισμένον, καὶ τὸ ὅποιον ποτὲ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῆ, ἐὰν δὲν μεταβάλλῃ ρυθμὸν. — Ἀλλὰ ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς, ὀρίσθησαν δὲ ὑπὸ τῶν νόμων τῆς ἀκουστικῆς, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ λαρυγγοσκοπία διὰ τῶν κατόπτρων τῆς συνεπῆλθεν ἐπίκουρος τῶν ἐρευνῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς Φυσικῆς.

Ἐν ἄλλῳ τμήματι τοῦ ἔργου του διακρίνει ὁ Mackenzie τὴν *σηθικὴν* καὶ *κεφαλικὴν* λεγομένην φωνήν, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ ἡμέτερος λαὸς ἰνομαρίζει τὸ κίβδηλον ἐνίοτε τάλαντον τῶν φालτῶν μας. Ὡς ὁ μέγιστος δὲ λαρυγγοσκόπος τῆς ἐποχῆς μας ὑπέβαλεν εἰς μικροσκοπικὰς διὰ τοῦ κατόπτρου παρατηρήσεις ὑπὲρ τοῖς τετρακοσίοις μέχρι τοῦδε ἄρρενας καὶ θήλειαις αἰοιδοῦς (ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν πειραμάτων τούτων δὲν λείπουν τὰ ὀνόματα τῆς Νίλσον, Ἀλβάνη καὶ ἄλλων ἐπισημοτήτων), ὤρισε δὲ μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας ὀπίση εἶνε ἡ ἔκτασις τῆς ὀπῆς τῶν φωνητικῶν χορδῶν παρὰ τινὲ βαρυτόνῳ ἢ ὑψιφώνῳ κατὰ τὴν

ἐκφώνησιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τόνου. εἶρε δὲ ὅτι μέχρι μὲν σημείου τινὸς τῆς κλίμακος ἡ ρωγμὴ μένει ἀνοικτὴ, εὐθὺς ὅμως κατόπιν αἱ χονδροειδῆς ἀκραι τῶν λωρίδων συνάπτονται ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ ἐφ' ὅσον ὑψοῦται ἡ φωνὴ συγκλείονται καὶ τὰ χεῖλη τοῦ μεγίστου μέρους τῶν ὀργάνων τούτων, καὶ ὅταν ἡ φωνὴ λάβῃ τὴν ὀξυτάτην αὐτῆς ἐντασιν, τότε πλέον μικρολότατον ἐν σχήματι ἐλλειψέως τμήμα τῆς ὀπῆς μένει ἀνοικτόν, τοῦ ὁποίου ὅμως πάλιν ἡ μικροσκοπικὴ περίξ στεφάνη ὑπόκειται εἰς ταχίστην δόνησιν. Ἡ βαθμιαία αὕτη σμίκρυνσις τῆς δονητικῆς συσκευῆς ὀρίζει κατὰ τοὺς γνωστούς τῆς φυσικῆς νόμους τὸ ὕψος τῶν τόνων.

Ἀφοῦ δὲ μορφωθῆ ἐντελῶς ἡ φωνὴ καὶ ὁ καλλιτέχνης εὐρίσκειται ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ, ὡς πρώτην ἀρχὴν τοῦ βιωτικοῦ ἐπαγγέλματος του πρέπει ν' ἀσπασθῆ ταύτην, νὰ μὴ-ψαλλῇ ποτέ, ἐὰν, δι' οἰονδηποτε λόγον καὶ διὰ προαίσθημα ἀλλόκοτον ἔτι, δὲν ἔχει διάθεσιν νὰ ψάλλῃ. Τὸ γνωστόν περὶ πνευματικῆς εὐεξίας ἀξίωμα εὐλόγως δύναται νὰ μεταβληθῆ καὶ εἰς τὸ „vox sana in corpore sano“, οἱ δὲ γενικοὶ περὶ τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγιεινῆς κανόνες ἀφορῶσι πρώτιστα εἰς τὸν αἰοιδόν. Δὲν πρέπει ὅμως πάλιν ἡ περὶ τῆς σωματικῆς ὑγιείας φροντίς νὰ παρακωνίσῃ πάσας τοῦ βίου τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν μόνην ἀληθινὴν τοῦ καλλιτέχνου χαρὰν, ἥτις κυρίως συνίσταται εἰς τὸν πορισμὸν ὅσον πλείστων δαφνῶν ἀπ' ἐναντίας, πλήρης ψυχικῆς εὐφροσύνης καὶ συναίσθησις τῆς ἰδίας ἀξίας καὶ βίου εὐμάρεια παράγουσι τὴν διάθεσιν, τὴν καλὴν διάθεσιν τοῦ αἰοιδῶ. Οἰκογενειακαὶ ταραχαὶ καὶ ἄλλαι ἐμπαθεῖς κατὰ τὸν καθημερινὸν βίον ἐξάψεις, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν γίνεται κατ' αὐτὰς χρῆσις ὕβρεων, ραπισμάτων καὶ δακρύων, εἶνε ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ τῆς καλῆς φωνῆς. Γαστρίμαργος δύναται νὰ ᾄδῃ ὅσον θέλει ὁ φάλης, ἃς ἀποφεύγῃ ὅμως τὰ ἀρτύματα, διότι καλὸν καὶ ἀκέραιον ἔρχος ὀδύτων*) εἶνε ἀπαραίτητον πρὸς τελείαν ἀπαγγελίαν. Πνευματωδῶν ποτῶν καὶ καπνίσματος κατὰ χρῆσιν εἶνε ὀλεθρία διὰ τὴν διατήρησιν τῆς φωνῆς, καὶ ἀπλῆ δὲ χρῆσις αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἐν θερμαῖς καὶ μὴ καλῶς ἀερίζομέναις αἰθούσαις, ἐνθα διπλασιῶς ἐρεθίζεται ἐκ τούτων ὁ φάρυγξ καὶ ὁ λάρυγξ. Τὰ ἐνδύματα ἀνάγκη νὰ μὴ παρακωλύωσι τὴν εἰς οἶον τε ἐλευθερωτέραν λειτουργίαν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων· τὸν στηθόδεσμον ὡς καὶ πάντα τὰ συναφῆ εἶδη τῆς γυναικείας περιβολῆς ἀναθεματίζει μετ' ἀγανακτῆσεως ὁ φιλόανθρωπος Ἀσκληπιάδης, παρὰβάλλει δὲ αὐτὰ πρὸς τὰ μεσαιωνικὰ βασιανιστήρια ὄργανα, πρὸς ὃ πάντες βεβαία οἱ ἰατροὶ συμφωνοῦσι, οὔτε μία ὅμως κυρία τῆς ἐποχῆς μας ἔχει διάθεσιν νὰ συμμορφωθῆ, ἥμιστα δὲ πασῶν γυνὴ αἰοιδός.

Πᾶν τὸ συντεῖνον ἐν γένει πρὸς ἐκτρέχυσιν τοῦ λαίμου δέον νὰ μὴ παραμεληθῆ πρὸς τοῦτο δ' ἀπαιτεῖται πρώτιστα πάντων ὅση πλείστη κίνησις εἰς τὸ ὑπαίθριον καὶ εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα ὡς καὶ πᾶν εἶδος παιδείας καὶ σωματικῆς γυμνασίας, καὶ θῆρα ἀκόμη· πρέπει ν' ἀποφεύγωσιν ἰδίᾳ οἱ αἰοιδοὶ τὴν αὐτόματον ἐκείνην τοῦ σώματος ἐκδήλυσιν, ἥτις ἐκτιθῆσιν αὐτοὺς κατόπιν εἰς πλείστους κινδύνους. Τὰ παραγγέλματα τῆς δημῶδους ὑγιεινῆς δὲν εἶνε διόλου ἀνάγκη νὰ γελοιοποιῶνται, διότι πολλῶν εὐαισθητῶν ἀσήμαντοι παθήσεις λάθησαν εὐκόλως δι' αὐτῶν, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ν' ἀρνηθῆ ὅτι ἡ πρὸς τὴν ἀποτελεσματικὴν αὐτῶν ἐφαρμογὴν πίστις πολλοὺς ἂν δὲν ἔσωσεν, ἐνεθάρρυνε τοῦλάχιστον.

*) Ἡ περιγραφικὴ τοῦ Ὀμήρου φράσις ἀφέθη ἑλληνικῇ ἐν τῷ ἀγγλικῷ κειμένῳ.

Ἡ ὑπερβολὴ ἀναμφιβόλως συνορεύει μὲ τὸ γελοῖον, τὸ δὲ γένος τῶν αἰδῶν πολλὰς ἐκ παραδόσεως τρέφει προλήψεις, ἀλλ' οὐδεὶς φθόνος πρὸς τὴν ἀκράδαντον πλείστων ψαλτῶν πεποιθῆσιν ἐπὶ τὴν ἱαματικὴν ἐπενέργειαν τοῦ κρούου βραστοῦ (κρέατος) καὶ ἄλλων ἀκάκων ἐδωδῶμων κατὰ τῶν ἀνοήτων κρυολογημάτων καὶ τοῦ βράγγους.

Καὶ ὅτι ἰσχύει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ αἰδοῦ, τοῦτ' αὐτὸ δυνατόν νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τῆς τοῦ ρήτορος ἐκτὸς μικρῶν τιμῶν διαφορῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ μόνον μὲν οἱ εὐμοιρήσαντες καλῆς ἀκοῆς καὶ καλλωπίας θέλουσι καὶ ἐπιχειροῦσι νὰ φάλλωσι, πάντες ὅμως ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτω ἀνεξαιρέτως θέλουσι νὰ ὀμιλῶσι (περὶ τῶν κωφαλάων βέβαια δὲν πρόκειται τώρα), μέγα δὲ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι φυσικὰς τε καὶ ἐπικτητοῦς ἀτελείας τῶν φωνητικῶν ὀργάνων, τῶν ὀφθαλμῶν ἢ διόρθωσις ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον μέλημα τῆς περὶ τὴν φωνὴν ὑγιεινῆς, διὰ ταῦτα ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ὀλόκληρον τοῦ βιβλίου του μέρος ἀφιεροῖ εἰς τὴν διαίταν τῶν ρητόρων.

Ἰπὸ φυσιολογικὴν ἔποψιν δὲν ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ λαλίας καὶ φωνῆς. Ἡ ὀμιλία χρῆζει 3—4 ἀνεραίων τόνων πρὸς τελείωσιν τοῦ ἔργου τῆς, καὶ ἡ εὐκρινῆς προφορὰ τῶν συμφώνων συμβάλλει πρωτίστως εἰς τὴν σαφήνειαν τοῦ λόγου· ἐντεῦθεν ἀτέλειαι καὶ νόσοι τῶν ὀδόντων, τῆς γλώσσης, τοῦ οὐρανίσκου, τῆς ρινὸς καὶ τῶν χειλέων εἶνε τὰ συνηθέστατα αἰτία τῆς διαταράξεως τῆς λαλίας. Ὀμιλοῦντες δὲν ἔχομεν βεβαίως ἀνάγκην νὰ προσαρμολώμεν τὴν ἔντασιν τῆς φωνῆς μας πρὸς διαγεγραμμένον τινα ρυθμόν, οὐδὲν ἤττον ὅμως ἀπαιτεῖται μέχρι τινὸς καὶ ἡ τήρησις σχετικῆς τινος πρὸς ἀπλοῦν τι ἄσμα ἰδιορρυθμίας. Ἐνῷ φάλλωμεν αἱ τόνοι φέρονται ὡς ἐν ρεῦματι ποταμοῦ ἐπὶ ὀμαλοῦ ἑδάφους, ἀλλ' ὅταν ὀμιλῶμεν ὁ φωνητικὸς χεῖμαρος ἔχει νὰ προσκρούσῃ εἰς παντοῖα προσκόμματα, ὡς στενά, βράχους, νησίδια, καὶ οἱ φραγμοὶ οὗτοι παράγουσι τὰ σύμφωνα. Ἡ περίπλοκος καὶ ἥμιστα εὐπλαστός τῆς λαλίας φύσις ἀνάγκη κατ' ἐκάστου ἀνθρώπου νὰ διαμορφωθῆ μέχρι ἀρισμένου τινὸς τελειότητος βαθμοῦ, διότι ἕκαστος ἡμῶν φιλοτιμεῖται νὰ ἀρέσῃ ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐνοηθῆ ὑπὸ ὅσων πλείστων ὄταν ὀμιλῆ. Ὀδυσσεὶα δ' ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ μόρφωσις τῶν φωνητικῶν ὀργάνων ἀρχίζει καὶ πρόκειται ν' ἀρχίσῃ μὲ τὰς πρώτας τοῦ βρέφους πρὸς λαλιὰν ἀποπαίρας. Ἡ ἀνάπτυξις δυνατῆς φωνῆς ἐκτὸς τῆς φυσικῆς προδιαθέσεως προϋποθέτει κυρίως συντονωτάτην τῶν γονέων πρόνοιαν, ἀσκοῦντων τὰ ἴδια τέκνα εἰς παιδιὰς καὶ ἐργασίαν τινὰ ἐν ὑπαίθρῳ, εἰς τὸν ἐλεύθερον, τὸν καθαρὸν, τὸν εὐεργετικώτατον ἀέρα. Ὁ μέλλον ρήτωρ πρέπει, ὡς ὁ Γαργαντούσας ἐκεῖνος, «rier comme tous les diables, pour s'exercer le thorax».

Μετρία τις, ἀλλὰ τακτικὴ εἰς τὸ ἄσμα ἀσκήσις εἶνε εὐκαισιώτατον μέσον πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἐνάρθρου λόγου.

διότι μόνον δι' αὐτοῦ εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ τελειότης τῶν φωνητικῶν προφορᾶ. Δὲν εἶνε μικρὰ ἢ ἐκ τῆς εὐφραδείας τοῦ πρώτου τῶν παιδῶν διδασκάλου ἐπίδρασις πρὸς κανονικὴν ἀνάπτυξιν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων, ἀναγκαῖα δὲ ἡ ἀσκήσις ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ, τοῦθ' ὅπερ ὅμως δὲν εἶνε ἔργον τοῦ τυχόντος παιδοτρίβου, ἀλλὰ καρπὸς πλείστων γνώσεων, ἔτι πλείστερας πείρας καὶ μάλιστα καλαισθησίας. Δεινοτάτην ἀπατώνται οἱ γονεῖς τῆς σήμερον ἀπάτην νομίζοντες, ὅτι εἶνε ἀδιάφορον καὶ ἀκίνδυνον τὸ κακὸν παράδειγμα τῆς ἐσφαλμένης προφορᾶς, τῆς κακορρημοσύνης ἢ ἄλλοις εἰπεῖ, ἂν ἡ λέξις αὕτη, ταυτοσήμαντος τῇ κακολογίᾳ, δὲν ἦσεν ἐπίσης ὀλεθρία διὰ τὴν ἠθικὴν τοῦ παιδὸς ἀνάπτυξιν. Κακῶς ὀμιλοῦντες καὶ προφέροντες ὑπέρταται δὲν διαφέρουσι τῶν ἠθικῶς ἀσχημονούντων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀνατροφῆς, ἀφοῦ δὲ ἡ συριστικὴ τοῦ σίγμα προφορὰ μᾶς ἐνθυμίζει τὸν ὄφιν, ἐνωρὶς πρέπει νὰ φροντίσωμεν, ὅπως μὴ ἐξομοιωθῶσι τὰ προσφιλῆ ἡμῶν τέκνια πρὸς τὸ ἐρπετὸν ἐκεῖνο ὅταν ἀνδρωθῶσι. — Διακακομημένη, ἀδρὰ καὶ τρέμουσα φωνὴ εἶνε ἴσως ἐνίοτε ἀναγκαῖα διὰ τὸν ρήτορα πρὸς ἔκφρασιν πάθους ἐξεγερθέντος κατὰ τὴν φορὰν τοῦ λόγου, ἀλλ' ἢ πρὸς τοῦτο ἀσκήσις δὲν εἶνε ὀφειστέατος· ἡ φύσις μᾶς βοηθεῖ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θαυμασίως, δηλαδὴ δὴ φυσικῶς ἢ ἠθοποιῶν ἄλλως τε δὲν πρέπει καθ' ὅλα νὰ ταυτίζεται πρὸς τὴν ρητορικὴν, διότι ἔργον τῆς τελευταίας δὲν εἶνε καθόλου νὰ ὑποκρίνεται. Οἱ διδάσκαλοι δὲν εἶνε δύσκολον νὰ διαβλέπωσιν ἐν τοῖς μαθηταῖς παθολογικὰς τῶν φωνητικῶν ὀργάνων διαταράξεις, εὐκολώτερον δὲ νὰ παραπέμπωσι τὰ τρυφερὰ ταῦτα πλάσματα εἰς εἰσυνείδητον ἰατρόν· τὸ ἀπλοῦστερον βράγγος, πᾶσα τῆς φωνῆς παρακώλυσις εἶνε δεῖγμα ἀλάνθαστον εἴτε τοπικῆς διαταράξεως εἴτε νευρικῆς, χρῆζει δὲ πάντοτε τῆς ἰατρικῆς ἐπιουρίας. Εἶνε περιττὸν βέβαια εἰς ταῦτα νὰ προστεθῆ καὶ ὅτι ἕκαστος ρήτωρ πρέπει νὰ ἔχῃ ὀδοντοστοιχίαν ἀνευ χασμάτων διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῆ αὐτὸς εἰς τὰ χασμήματα καὶ τὰς χασμαθίας τοῦ ἀκροατηρίου.

— Φειδῶ φρόνιμος τῶν φωνητικῶν δυνάμεων εἶνε πρωτίστου καθήκον καὶ τοῦ ρήτορος ὅσον καὶ τοῦ αἰδοῦ, ὅστις ἔχει τοῦλάχιστον πλείστα εἰς τὴν διάθεσιν του διαλείμματα, ἐνῷ ὁ πρῶτος πρέπει ἐπὶ ὥρας πολλὰς ὄλας ἀκαταπαύστως νὰ ὀμιλῆ. Προσφεστάτη ὅσον καὶ εὐφυῆς ἡ ἐφεύρεσις τοῦ πλήρους ἐκεῖνου ποτηρίου ὕδατος, ὅπερ δύναται νὰ ᾔνη καὶ μετ' ἄλλου οἰουδήποτε ἀναφυκτικοῦ ἢ δυναμωτικοῦ ποτοῦ ἀναμειγμένον, ἀρκεῖ ν' ἀρέσῃ τοῦτο εἰς τὸν ρήτορα καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν ἢ τοῦλάχιστον νὰ ὑποκρίπτη μικρὸν τι τῆς συγκινήσεως καὶ ἐξάφνης του μέρος, ἅμα εἰς τὸ βῆμα ἀναβαίνοντος. Καλὴ τράπεζα εἶνε κάλλιστον ἀντισηκῶμα τῶν ρητορικῶν φωνασκιῶν. Ἡσυχία καὶ διαίτα, τακτικὸς καὶ εὐθυμὸς βίος ἀναδεικνύουσι τοὺς καλοὺς αἰδοῦς καὶ ὀγορητάς, χωρὶς νὰ θυσιάζηται ὅμως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς εἰεζίας πᾶν ὅ,τι καθιστᾶ τὸν ἐπὶ γῆς βίον ὀπωροῦν ἀνεκτίν.

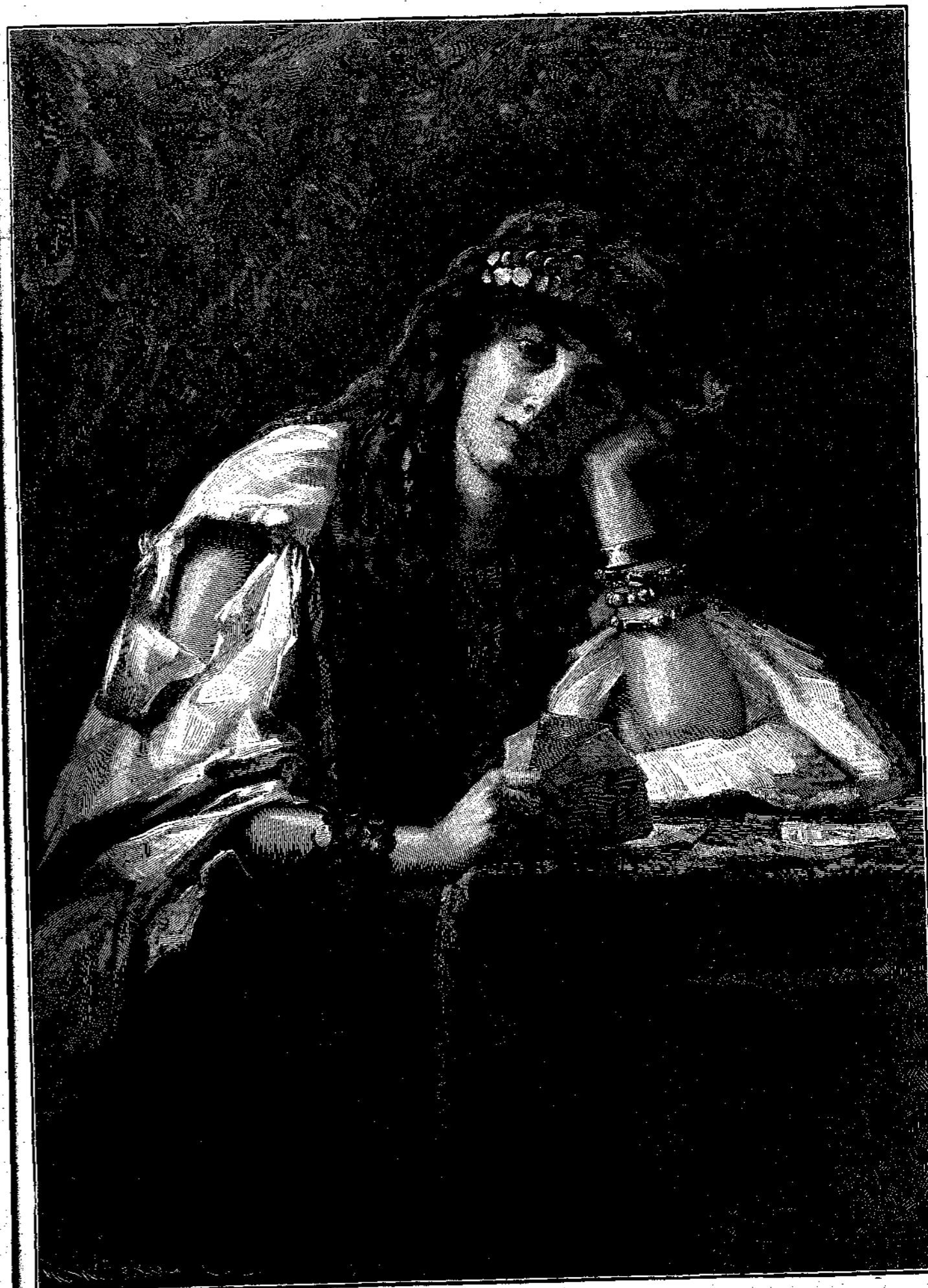
(Ἐν Λονδίῳ.)

G. A. M.

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΥΠΝΟΥ.

Ἐφημερὶς τις ἀμερικανικὴ ἔγραψεν ἐπ' ἐσχάτων, ὅτι ἐν πολλοῖς τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων τῆς Νέας Ἰόρκης εἰσῆχθη ἀπὸ τινος νέου μάθημα, καθ' ὃ αἱ νεάνιδες θὰ διδάσκωνται ἐν ἀρισμέναις ὥραις τῆς ἐβδομάδος τὴν τέχνην

τοῦ κοιμᾶσθαι. Φαίνεται δὲ ὅτι μὲ τὰς θεωρητικὰς παραδόσεις δὲν θὰ συνδέονται καὶ πρακτικαὶ ἀσκήσεις, ἀλλ' ὅπως δὴποτε, λέγει ἡ ἀμερικανικὴ ἐφημερὶς, οἱ εἰσληγῆται τοῦ καινοῦ μαθήματος ἐλπίζουσι νὰ ἱκανοποιηθῶσι μίαν ἀπὸ πολ-

Ἡ ΧΑΡΤΟΜΑΝΤΙΣ.

Κατὰ τὴν ἐκλογικὴν τῆς Βαλλῆς Μοσχ.

λοῦ ὑφισταμένην ἀνάγκην καὶ ν' ἀναπληρώσωσιν ἐπαισθητὴν ἄλλοις εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἀνατροπὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν νεανίδων. Διότι ἡ χάρις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὠραιότερων ἀρετῶν τοῦ γυναικείου φύλου, δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἡμέραν· ἡ νυκτερινὸς εὐτρεπισμὸς πρέπει νὰ γίνεται μεθ' ὅσης καὶ διὰ τὴν ἡμέραν ἐπιμελείας, εἶνε δὲ προσέτι ἀπρεπὲς νὰ κοιμᾶται τις μετ' ἀνοικτῶν τὸ στόμα καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἐξαπλώματος τῶν μελῶν ἐν τῇ κλίνῃ δὲν εἶνε ἀδιάφορον, ἐπειδὴ ἐντεῦθεν προκύπτει ὁ κίνδυνος τοῦ ρογγαλισμοῦ, τὸν ὁποῖον πρέπει ἐν πάσῃ περιπτώσει ν' ἀποφεύγωμεν.

Καὶ τοιαῦτα μὲν ἔλεγεν ἡ ἀμερικανικὴ ἐκείνη ἐφημερίς, ἐκ τῶν λεγομένων τῆς δὲ ἡμεῖς ὑποθέτομεν ὅτι τὸ νέον μᾶθημα τῶν παρθενωγαγείων τῆς Νέας Ἰόρκης θὰ ἦνε τρόπον τινα αἰσθητικὴ τοῦ ὕπνου, ἤτοι μία παράστασις τοῦ ὠραίου ἐν τῷ ὕπνῳ, ὅστις οὕτω μεταρσιούται διὰ μίαν εἰς τέχνην. Καὶ διὰ τί ὅχι; Ἀφ' οὗ δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀναπνοῆς, τῆς πρώτης λειτουργίας, ἢ ἀσυνειδήτως ἐκτελεῖ τὸ νεογέννητον βρέφος, παρήχθη ὁλόκληρος τέχνη, ἣτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς ἰατροὺς καὶ εἰς ἄλλους, οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ ἦνε τοιοῦτοι, νὰ γράψωσιν ἀναριθμητὰ διδακτικὰ συγγράμματα· δὲν θὰ ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ γραφῶσιν αἰσθητικὰ καὶ καλολογικὰ μελέται περὶ τοῦ ὕπνου; Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι, καθὼς ἐν τῇ ἀναπνοῇ τῶν νεογεννητῶν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πρόκειται κυρίως περὶ ζητημάτων τῆς ὑγιεινῆς, ἢς αἱ ἀπαιτήσεις ἐν πολλοῖς συμφωνοῦσι πρὸς τὰς καλαισθητικὰς θεωρίας τῶν καλολόγων τῆς Ἀμερικῆς, ἐξαιρουμένου ἴσως τοῦ ρογγαλισμοῦ καθ' οὗ ἀτυχῶς μέχρι τῆς σήμερον δὲν εὐρέθη δραστικόν τι καὶ ἀποτελεσματικὸν φάρμακον.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῶμεν τοὺς οὕτω θορυβωδῶς κοιμωμένους καὶ ἔχοντας τὸ στόμα τῶν καθ' ὕπνου εἴτε ἀνοικτῶν, εἴτε κλειστῶν, καθ' ὃ ὑπαγορεύει ἡ καλαισθησία. Ὅστις ὅμως ἀνέγνωσέ ποτε δημῶδες τι περὶ ὑγιεινῆς βιβλίον, γνωρίζει ἀνευ ἀμφιβολίας, ὅτι τὸ μόνον ὄρθον εἶνε νὰ κοιμᾶται τις μετ' ἀνοικτῶν τὸ στόμα, ὅτι τοῦτο μᾶς ἐδόθη ὑπὸ τῆς μητρὸς φύσεως, ὅπως δι' αὐτοῦ εἰσάγωμεν τὰς τροφὰς, ὀμλῶμεν καὶ σιωπῶμεν, καὶ ὅτι κυρίως διὰ τῆς ῥινὸς εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ὁ διὰ τὴν ἀναπνοὴν ἀναγκαῖος ἀτμοσφαιρικός ἀήρ. Δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα σκοπὸν ν' ἀπαριθμῶμεν τὰ πλεονεκτήματα τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἀναπνοῆς, τὸν ὁποῖον ῥήτορες συνέστησαν ὡς μέσον πρὸς πολὺν ἡμιγγορίαν καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς ἄλλοτε ἐπύλουν μάλιστα ὡς μυστηριώδες φάρμακον πρὸς ἀπύκνησιν νέων δυνάμεων ἐν μακρῆς ἀγορεύσει· παρατηροῦμεν ὅμως μόνον, ὅτι διὰ τῆς ῥινὸς ὁ ἀήρ καλλίτερον καθαρίζεται ἀπὸ τοῦ κοιορτοῦ καὶ προσφορώτερον θερμαίνεται μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τοὺς πνεύμονας. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο εἶνε ἀξιοσημείωτον καὶ πρὸ πάντων, ὅταν, καθὼς συμβουλευοῦσι καὶ οἱ ἰατροί, ἀφίνωμεν τὸν ἀέρα ἐλευθέρως νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ δώματα καὶ τὸν χειμῶνα μάλιστα κοιμώμεθα ἀνεωγμένων τῶν παραθύρων. Ὁ παθολόγος Νεϊμάυερ σκόπτει τοὺς δειλοὺς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, φοβούμενοι μὴ κρυολογήσωσι, κλείουσιν ἐπιμελῶς τὰ παράθυρα τοῦ κοιτῶνός των, λέγει δὲ ὅτι πολὺ καλῶς δυνάμεθα νὰ προφυλάξωμεν τὸ σῶμά μας ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ ἀέρος τῆς νυκτὸς διὰ θερμῶν ἐξαπλώματων. Ναί, ἀλλ' ὁ κύριος οὗτος ἔπρεπε συγχρόνως νὰ μᾶς ὑποδείξῃ καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν δὲν εἶνε δυνατόν καθ' ὕπνου νὰ πέσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὰ ἐξαπλώματα καὶ νὰ μὴ ἐκτεθῶμεν εἰς τοὺς κινδύνους τῆς αἰφνιδίως μεταβολῆς τῆς θερμοκρασίας.

Διὰ ταῦτα λοιπὸν ὑπάρχουσιν ἀκόμη πολλοὶ ἄνθρωποι, καὶ πρὸ πάντων παρ' ἡμῶν, οἱ ὅποιοι κοιμῶνται μετ' ἀνοικτὰ παράθυρα καὶ τὸν χειμῶνα ἀφ' οὗ ἀνάψωσι πυρὰν ἐν τῷ δωματίῳ των. Νομίζομεν ὅτι οἱ ἀπόστολοι τῆς σκληραγωγίας πολὺ θὰ δυσκολευθῶσι ν' ἀποσοβῶσιν τὴν συνήθειαν ταύτην. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου μέρους ἐπαπειλεῖ νὰ ἐκτραπῆ ἐπανάστασις ὅσον ἀφορᾷ πρὸς τοὺς κοιτῶνας, ἢ μᾶλλον τὰς κλίνας μας, ἢ ὅποια μέχρι πρὸ μικροῦ ἤθελε θεωρηθῆν αὐτὸ τοῦτο ἀντίπραξις κατὰ τῶν νόμων τῆς ὑγιεινῆς, νῦν δὲ ὑπερασπιστὰς καὶ κηδεμόνας ἔχει πολλοὺς καὶ σπουδαίους ἀνδρας τῆς ἐπιστήμης. Ὁ παλαιότερος καὶ ἐκ τῆς πολυχρονίου συνηθείας ἐπικρατῶν, μέχρι τοῦδε τρόπος τοῦ κοιμᾶσθαι ἐρριζώθη, ὡς ἐκ τοῦ χρόνου, τὸσον πολὺ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὅστε πάντες παραδέχονται αὐτὸν ὡς τὸν μόνον κατὰ τὴν φύσιν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν ὑγιεινὴν, ἀν καὶ οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐπεχείρησεν ἐπιστημονικῶς νὰ τὸν ἐξκριβώσῃ. Οὕτω γράφει ἑλβετός τις ἰατρός ἐν ἀρχῇ μιᾶς πραγματείας του περὶ τοῦ ὕπνου, δημοσιευθείσης ἐν τοῖς *Physiologischen Archiven* του Πφλύγκερ (Pflüger's Archiv für die gesammte Physiologie). Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον ἡ ἀνωτέρω μέθοδος τοῦ ὕπνου δὲν εἶνε ὅσον νομίζομεν καλὴ καὶ δὲν εἶνε καλὴ διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. Ὁ κύριος οὗτος ἡσυχολεῖτο εἰς πειράματα πρὸς εὐρεσιν τῆς ἐπιρροῆς, τὴν ὁποῖαν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ τῆς σωματικῆς θερμοκρασίας ἢ κατωτέρα θέσις τῶν μελῶν, τὰ ὅποια συνήθως κρατοῦμεν ὑψηλὰ· ὡς ἐκ τούτου πολλάκις κατακλίνετο τὸ ἑσπέρας εἰς κλίνην, ἐν ἣ ὁ πόδες του, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπικρατούσαν συνήθειαν, ἔκειντο πολὺ ὑψηλότερα τῆς κεφαλῆς. Πολλάκις δὲ καὶ ἐκοιμήτο ὅλην τὴν νύκτα κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, ἤτοι μετ' ὅπως πόδας ὑψηλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν ὅσον τὸ δυνατόν χαμηλότερα. Παρατήρησε δὲ κατόπιν μετ' ἐπιλήξεως, ὅτι τὸ πρῶτον ἠγείρετο ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους, ὅτι ἀμέσως ἠσθάνετο ἑαυτὸν εὐδιάθετον (δὲν εἶχε δηλαδὴ *μαχυροῦλην*), τὴν ἡμέραν εὐργάζετο κερποφορώτερον καὶ οὐδέποτε πλέον ἔπασχε κεφαλόπονον, ὅφ' οὗ προηγουμένως συνεχῶς ἐβασανίζετο. Ἐκ τῶν καλῶν τούτων ἀποτελεσμάτων ἐνθαρρυνθεὶς, ἀπεφάσισε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη τὴν μέθοδον ταύτην καὶ πολλάκις, διὰ νὰ πεισθῇ περισσότερο περὶ τῆς εὐνοϊκῆς αὐτῆς ἐπιπεριέργειας, ὕψωνε τὸ ἄκρον τῆς κλίνης, τὸ πρὸς τοὺς πόδας, μέχρις 2½ ὑψεκτομ. ἀπὸ τοῦ πρὸς τὴν κεφαλὴν, ὅσκις δὲ τούτο ἐγένετο, τὸ πρόσωπόν του ἐκοκκίνιζε καὶ ἐθερμαίνετο καὶ ἰδρῶνεν οὐκ ὀλίγον· ἐνίοτε δὲ καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ συνεκρούοντο ὡς ἐκ τῆς πληθῶρας ἐν τοῖς ἀρτηριακοῖς ἀγγεῖσι. Ἀλλ' ἡ γενικὴ τοῦ σώματος κατάστασις δὲν ἦτο δυσάρεστος, ὡς ἠθέλε τις ὑποθέσει, καὶ ἀπαξ ἐξοικειωθείς πρὸς τὴν μέθοδον, ἐνόμιζον, ὅτι ἡ κεφαλὴ μου ἔκειτο ὑψηλὰ, ἠσθάνομην διαυγῆς τὸ πνεῦμά μου καὶ τὸ σῶμά μου ὡσεὶ φερόμενον ἐπὶ περὶ γῶνας.

Ἐξ ὅλων τούτων τῶν ἐρευνῶν, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ συγγραφεὺς, ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ θέσις τοῦ σώματος μέγα διαδραματίζει πρὸς ὄψιν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ οργανισμοῦ καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐξαρτῶνται σημαντικαὶ ἐν αὐτῷ μεταβολαί.

Ἐκ τούτων σπουδαιότερα εἶνε ἡ διανομὴ τοῦ αἵματος ἐν τῷ σώματι καὶ ἰδίᾳ ἡ συμφορῆσις αὐτοῦ κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἀφ' ἣς ἐξαρτῶνται καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ φαινόμενα. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσαν τοιαύτην συμφορῆσιν πολλοὶ σφάλλόντες βεβαίως νομίζουσιν ὡς βλαβερὰν, δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ χαρακτηρηθῆ ὑπὸ τινῶν ἢ νέα αὐτῆς μέθοδος ἐκ τοῦ προτέρου βλαβερὰ καὶ ἐπιζήμιος εἰς τὴν ὑγιειαν.

Ἀλλὰ κατὰ τὸν συγγραφέα ἡ θεωρία αὕτη εἶνε πεπληρωμένη, διότι ὁ θυροειδὴς ἀδὴν συγκαταεῖ κατὰ μέγα μέρος τὸ πρὸς τὴν κεφαλὴν ῥέον αἷμα καὶ ἐμποδίζει οὕτω πᾶσαν πίεσιν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Πρὸς τοῦτοις καὶ αὐτὸς ὁ ἐν Βερολίῳ καθηγητὴς Βέργγμαν λέγει ὅτι: «ἐὰν τὸ αἷμα ῥέῃ ταχύτερον διὰ τῶν φλεβῶν μας, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι αἵμαθα ἀσθενεῖς, ἀπ' ἐναντίας ἢ ταχύτερα μετουσίωσις ἐν τῇ φαῖᾳ οὐσία συμπίπτει μετὰ τὰς τελευταίας λειτουργίας τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν οργανισμοῦ. Μόνον ἡ ἐλάττωσις τῆς θρέψεως, ἢ βραδεία κυκλοφορία τοῦ αἵματος προξενεῖ κεφαλαλγίαν, ἀδιαθεσίαν, ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν, εὐαισθησίαν τῶν αἰσθητηρίων καὶ παροξυσμοὺς αὐτῶν. Ἡ νοσηρὰ ἐξάψις νεύρου τινὸς δὲν εἶνε σημεῖον τῆς ἀσθενείας, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας, σημεῖον ἐξησθενημένης θρέψεως».

Ὁ ἑλβετός λοιπὸν ἰατρός βεβαίως ἡμᾶς, ὅτι παρετήρησεν ἐν ἑαυτῷ μόνον καλὰς συνεπείας, ἀλλ' ἐρωτᾷ ἑαυτὸν, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν τρόπον τοῦ κοιμᾶσθαι, καθ' ὃν πάντες εἶνε συνειθισμένοι νὰ κοιμῶνται. Ἡ ἀνάγκη αὕτη θὰ εὐρέθη καὶ θὰ καταστῆ εἰς ὅλους ὀφθαλμοφανῆς, ἐὰν ἐξετασθῶσι δεόντως ὅλα τὰ πλεονεκτήματα καὶ ἐλαττώματα τῆς μεθόδου ταύτης. Ὁ ἐγκεφάλος, τὸ κεντρικὸν ὄργανον τῶν σκέψεων καὶ πράξεων ἡμῶν, εἶνε τὸ δραστηριώτερον καὶ συγχρόνως τὸ εὐγενέστερον μῆριον τοῦ ἡμετέρου σώματος καὶ ἔχει ἀνάγκην φυσικῶς καλῆς καὶ ἀφθόνης θρέψεως, ὅπως ἀνταποκριθῆ πρὸς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νευροπαθοῦς ἐποχῆς μας. Ἐπειδὴ δὲ

ΦΥΛΛΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΙΤΩ.

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ.)

(συνέχεια.)

«Βέβαια· ἡ πατρίς μας κατήντησεν ὀλιγάνθρωπος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἠνοίξας τὰς πύλας τῆς πολυχρύσου Ἀσίας, πόσοι ἄνθρωποι δὲν εἰσέβησαν ἐντεῦθεν εἰς τὴν Ἀνατολήν! Πόσοις ἄλλοις πάλιν δὲν ἀνῆρπασεν ὁ πόλεμος καὶ ἡ διχόνοια! Ἀφ' ἣς ἐποχῆς ὑπετάχθημεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους χιλιᾶδες Ἑλλήνων ἀπέρχονται εἰς Ῥώμην καὶ τὴν ἄλλην Ἰταλίαν, διὰ νὰ πωλήσωσιν ἐκεῖ τὴν μὲν ἰκανότητα καὶ τὴν σοφίαν των. Καὶ ὅτι ἀπέμεινεν ἐν τῇ πτωχῇ ταύτῃ χώρᾳ ἀπόλασε σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τὴν φιλοτιμίᾳ καὶ τὴν φιλεργίᾳ.»

Ἡ γεωργία εἶνε ἴσως ἀποβλήσασθαι διὰ τοὺς ἀνθρώπους μας, ἐξηκολούθησεν ὁ Χαίρεας, «καὶ ὅμως εἰς πᾶσαν ἐκτασιν γῆς εἶνε πολὺς χρυσὸς κεκρυμμένος, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ τὸν ἐξορύξῃ. Πολλοὶ καλλιέργουσι τοὺς ἀγρούς των ἡμιστὰ ἐπαρκῶς, καὶ τοῦτο μόνον χάριν τοῦ ἐπιουσίου ἀρτου, τοῦδ' ὅπερ σπανίως ἐπιτυγχάνουσι, ἐνῶ ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς θὰ ἠδύνατο ν' ἀποκτήσωσι καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τόσας ἀπεράντους καὶ ἀδεσπότης ἐκτάσεις. Ἀλλὰ πᾶσα πρὸς ἐργασίαν ἀρεξίς ἐχάθη. Εἰς τὰς μεγαλειτέρας πάλιν πόλεις ὁ καθεὶς ἐπιδιώκει εὐκόλα κέρδη καὶ ἀφθόνη ἀπολαύσεις, εἰς δὲ τὴν ὑπαίθριον χώραν οἱ ἄνθρωποι θεωροῦσιν ἀναπαυτικώτερον ἀντὶ νὰ γεωργήσωσι τὸν ἀγρὸν των μετ' ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου των, νὰ φυλάττωσι περιφερόμενοι καὶ φυγοπονοῦντες δύο-τρεις αἴγας καὶ ἄλλα τόσα πρόβατα.»

«ὦ! μακάριοι οἱ παλαιοὶ χρόνοι!» εἶπεν ὁ Φιλοκλῆς περιλυτός. «ὅτε πᾶσαι αἱ δυνάμεις διετίθεντο πρὸς ἐργασίαν, ὅτε ἕκαστος μετ' ὑπερφηανίας καὶ χαρᾶς ἀνέπτυσσεν ὅλην

τοιαύτη τις θρέψις εἶνε δυνατὴ μόνον δι' ὄξυγονοῦ καὶ πολλοῦ αἵματος, ἢ ῥοῆ δ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐγκεφάλου γίνεταί δυσκολώτερον κατὰ τὴν ὄρθην στάσιν τοῦ ἡμετέρου σώματος καὶ ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς μεγαλειτέρας ἐνεργείας τῆς καρδίας, διὰ τοῦτο πάσης συστάσεως ἀξία εἶνε ἡ μέθοδος ἐκείνη, καθ' ἣν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ δύναται ν' ἀναπαυθῆ τὸ διαρκούσης τῆς ἡμέρας καταπονηθὲν καὶ ἐξαντληθὲν κεντρικὸν ὄργανον».

Καὶ τοιαύτην ἀνάπαυσιν παρέχει ἀληθῶς καὶ ὁ νῦν ἐπικρατῶν τρόπος τοῦ κοιμᾶσθαι, ἀλλ' αὕτη δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις. Ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος διέρχεται τὸ ἐν τρίτον τοῦ βίου του ἐν τῇ κλίνῃ, ἐπομένως πῶς εἶνε δυνατόν νὰ μὲν ἀδιάφορος πρὸς τὰς ὑγιεινὰς ἐπιρροὰς, ὅφ' αὗς διέρχεται τὸν χρόνον τούτον; Ἡ νέα μέθοδος ὑπόσχεται ἴσως ἀπὸ τῶν κεφαλαλγῶν, βελτίωσιν τῆς ἐξ ἀναιμίας προερχομένης νευρασθενείας καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στηθικῶν νοσημάτων, τὰ ὅποια βέβαια κατὰ μέγα μέρος προκαλοῦνται ἐκ τῆς ἐλλιποῦς θρέψεως τῶν οἰκείων ὀργάνων. Ὅπως δὲ ποτε ὁ συγγραφεὺς συμβουλεύει τὴν βαθμιαίαν εἰσαγωγὴν τῆς νέας μεθόδου, ἕως ὅτου πάντες συνειθίσωσιν εἰς αὐτὴν καὶ ἀπαλαύσωσι τὴν εὐεργετικὴν αὐτῆς ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ οργανισμοῦ των. Κατὰ τὴν ἐγερσιν, λέγει, πρέπει ἐπίσης νὰ καταβάλλεται προσοχή, καὶ ὁ ἐξυπνὸν δὲν πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκπηδᾷ τῆς κλίνης, ἐπειδὴ ἡ αἰφνιδία ἀναιμία τοῦ ἐγκεφάλου δύναται νὰ προξενήσῃ λιποθυμίαν καὶ ἄλλα ἐπικίνδυνα συμπτώματα.

τὴν δραστηριότητά του χάριν τῆς πολυτιμῆτος πατρίδος του! Παρήλθεν ἡ ὠραία ἐκείνη ἐποχὴ δια παντός καὶ δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον διὰ παντός!»

Ἡ κυριαρχία τῶν Ῥωμαίων, προσέθηκεν ὁ Χαίρεας, «δὲν θὰ μᾶς τὴν ἐπαναφέρῃ βέβαια ποτέ. Οἱ νέοι οὗτοι κύριοι μας ἐκμυζῶσι καὶ τὴν τελευταίαν τῆς χώρας μας ἡμᾶδα.»

«Ὡς πρὸς τοῦτο δὲν εἶμαι καθ' ὀλοκληρίαν τῆς γνώμης Σου, φίλε μου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀρροστοῦν καὶ οἱ ἄλλοι ὑπάλληλοι ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἦνε ὀλιγώτερον πλεονέκτημα· ἀλλ' ἡ κυριώτερον αἰτία τῆς δυστυχίας μας ἔχει τὴν πηγὴν τῆς ἐν αὐτῷ τῇ ἑλληνικῇ λαῷ. Ἀφοῦ ἀπαξ διεφθάρη, καὶ ἀνευ τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτῆσεως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῆ τὴν ἐλευθερίαν του. Θὰ τὴν μετεχειρίζομεθα, φίλε μου, ὡς καὶ πρὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς πολιτικὰς ἐριδας καὶ ἐμφυλίους σπαραγμοὺς καὶ θὰ κατεστρεφόμεθα ἴσως παντελῶς. Οἱ ἐπελθόντες Ῥωμαῖοι τηροῦσι τοῦλάχιστον τὴν τάξιν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ δὲν εὐρίσκω τὴν ἀσκουμένην πίεσιν τόσον τραχεῖαν.»

«Ἀλλ' ἡ τάξις δὲν εἶνε καὶ τόσον σύντομος, εἶπεν ὁ Χαίρεας. «Μόλις ὑπάρχει ἡ λεγομένη ἀσφάλεια τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας. Ἡ ληστεία λαμβάνει ὁσημέραι εὐρυτέρας διαστάσεις, καὶ ὁλόκληροι συμμορίαὶ περιτρέχουσιν ὡς στρατιωτικοὶ λόχοι τὴν χώραν.»

«Μάλιστα», ὑπέλαβεν ὁ Φιλοκλῆς, «ἡ ἀναταραχὴ ἐλαβεν ὅπο ἄπο τινος μεγάλης ἐπίτασιν, καὶ δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ὑπάλληλοι ὡς καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ἡμετέρων πόλεων ἠδύ-

ναντο να επέμβωσι δραστηριώτερον. Ἐν τούτοις καὶ αὐτῆς τῆς ληστείας τὴν κυριώτεράν αἰτίαν πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν ἐν αὐτῷ τῷ λαῷ μας, ἐν τῇ ἐξαγριώσει τῶν ἠθῶν καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ βαθμυδῶν ἐπιπολαζούσῃ ἀσεβείᾳ. Ἴδε τριγύρω σου, πανταχοῦ ἐπὶ πάντων τούτων τῶν λόφων καὶ τῶν κοιλάδων βλέπεις τοὺς ναοὺς, τοὺς ὁποίους ἰδρυσαν οἱ εὐσεβεῖς πατέρες μας. Οἱ πλείστοι τούτων εἶνε σήμερον παντελῶς παρημελημένοι καὶ οὐδαμοῦ βλέπει τις ἀναθρόσκοντα τὸν καπνὸν οἰκισθῆποτε θυσιᾶς· πολλοὶ ἄλλοι εἶνε ἐτοιμὸν ῥοποι καὶ οὐδεὶς ἐπισκέπτεται αὐτοὺς."

"Ἐχεις δίκαιον", εἶπεν ὁ Χαιρέας, "ἀπιστία καὶ ἀσεβεία ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ βαναυσότερα δεισιδαιμονία ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ βλακωδέστερα πρὸς τὰ θαύματα μανία. Ἀντὶ τῆς πρὸς τοὺς παλαιούς θεοὺς λατρείας πολλοί, οἵτινες αἰσθάνονται ἀκόμη τὴν ἀνάγκη τῆς θρησκείας, ἐστράφησαν πρὸς τοὺς ξένους θεοὺς, πρὸς τὰς ἀνάητους καὶ παρηκμακυίας θρησκείας τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, τὰς ἐποίας περιβάλλουσι μὲ νεώτερα καὶ φανταστικά ῥάκη, καὶ αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν μικρολόγων μυστηρίων τῶν καὶ τῶν ἀκολάστων ἐθίμων τῶν ἐπισκοτιζούσι καὶ συγχέουσι τὴν ψυχὴν, καὶ ἀντὶ ν' ἀνοψώσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, παρασύρουσι αὐτὸ εἰς τὸν ἴλιγγον τῆς ἠδουπαθείας."

"Ἐχεις δίκαιον, φίλτατε Χαιρέα, δὲν ὑπάρχει πλέον παρ' ἡμῶν ἡ ἀληθινὴ εὐσεβεία, παραφορά μόνον καὶ σύγχυσις ἐπικρατεῖ, καμμία πρὸς τὰ καλὰ προτροπή, οὔτε ψυχικὴ τις ἱκανοποίησις, οὔτε ἠθικότης..."

"Ζῶμεν εἰς χρόνους παραμυθῆς καὶ διαφθορᾶς. Φαίνεται ὅτι οἱ θεοὶ ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπόν των ἀφ' ἡμῶν, διότι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀπηνήθημεν. Ὁ ὠραίος ἐκεῖνος δεσμός, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὴν γῆν πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, διεκόπη."

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀνηγέρθη ὁ Χαιρέας στενάξας, καὶ ἀφοῦ ἀπαξ εἶ ἀφήκε νὰ περιπλανηθῶσι τὰ βλέμματά του ἐπὶ τὴν μακρὰν καὶ διὰ λόφων περιεστεμμένην ἐκείνην τοποθεσίαν, ἀπετάθη καὶ πάλιν πρὸς τὸν φίλον του μετὰ ζωηροτέρως τῶρα φωνῆς καὶ εἶπε: "Σήμερον ἀνεκάνισα ἐκ θεμελιῶν τὰς γεωγραφικὰς μου γνώσεις. Σ' εὐχαριστῶ, φίλτατε Φιλόκλειε, διότι μ' ἔφερες εἰς τὴν ὠραίαν ταύτην σκοπιάν." Ἀνηγέρθη δὲ τότε καὶ ὁ Φιλοκλῆς, καὶ ἀμφότεροι ἔλαβον τὴν πρὸς τὰ ἴδια ἄγουσαν.

Ἀφοῦ δὲ προῦχώρησαν ἐπὶ τινὰ χρόνον πλησίον ἀλλήλων, ἀπεδίωξε πρῶτος ὁ Χαιρέας τὰς θλιβερὰς σκέψεις, αἵτινες ἀμφοτέρως εἶχον καταλάβει κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν συνομιλίαν, καὶ παρετήρησεν: "Ἀπορῶ, Φιλόκλειε, πᾶς κατορθῶς μόνος καὶ ἀνευ: οὐδεμιᾶς βοηθείας νὰ διευθύνῃς καὶ νὰ ἐπιτηρῆς τὰς τόσας ἐργασίας σου. Δὲν εἶμεθα, φίλε μου, καὶ οἱ δύο πλέον νεοί: ἡ κόμη μας ἤρχισεν ἤδη νὰ λευκαίνεται, ἐδῶ κατὰ τοὺς κροτάφους μας, καὶ ἤρχισαν νὰ χαλαρώνται αἱ δυνάμεις μας. Ἐγὼ τοῦλάχιστον διὰ τὸν ἑαυτόν μου ἔχω ἤδη τρεῖς ἡλικιωμένους υἱούς, ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα οἱ δύο εἶνε καὶ ἐν ὄρα γάμου· αὐτοὶ δύνανται βέβαια νὰ με ὑποστήριξωσι. Ἀλλὰ Σὺ μόνον τὴν μίαν θυγατέρα Σὺ ἔχεις: ἠτύχησας μὲ τοὺς μακαρίτας υἱούς σου."

Ὁ Φιλοκλῆς ἀπήντησε μὲ μικρὸν στεναγμὸν. "Ναί, πολὺ μικροὶ ἀπέθανον οἱ δύο υἱοὶ μου: ποτὲ δὲν θὰ τοὺς λησμονήσω. Ἐάν ἀκόμη ἔζων, μεγάλη θὰ ἦσαν δι' ἐμὲ ἀνακούφισις. Δὲν εἶνε ὅμως καὶ αἱ ἀσχολίαι μου καὶ αἱ φροντίδες πάρα πολὺ μεγάλαι. Ἐχω ἀξίους δούλους καὶ ἀπελευθέρους, τοὺς ὁποίους ἐγὼ αὐτὸς προσέεικνα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου: εἶνε πιστοὶ καὶ ἀσφαλεῖς, μερικοὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν εἶνε ἤδη οἰκεῖοι πρὸς ἐμὲ ὡς φίλοι καὶ ἄνθρωποι

τῆς ἰδιαίτερας ἐμπιστοσύνης μου. Ὅλοι αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν μου διεξάγουσι τὰς ἐργασίας μου, ἕκαστος ἐν μέρος αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε τὰ πάντα βαινουσι κατ' εὐχὴν. Ἄλλως τε πιστεύω, ὅτι δὲν θὰ μείνω καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη χρόνον ἀνευ ὑπόστηρίξεως, καὶ θ' ἀποκτήσω βέβαια ἀνθρώπον οἰκειότερον πρὸς ἐμὲ ἢ οἱ δούλοι οὗτοι καὶ οἱ ἀπελευθέροι."

"Ἐάν ἡ Χαριτῶ σου", ὑπέλαβεν ὁ Χαιρέας, "δὲν εἶχε νὰ κληρονομήσῃ τόσῳ μεγάλῃ περιουσίαν, εὐκόλως θὰ εὐρισκῆς βέβαια ἕνα γαμβρὸν, καθὼς τὸν θέλει ἡ ψυχὴ σου. Καὶ καθὼς παρετήρησα, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μακρᾶς ἐντεῖθεν ἀπουσίας μου ἔγεινε ὠραιότατῃ κόρη καὶ εἶνε πλέον εἰς τὸ ἀνθος τῆς ἡλικίας τῆς. Ἐθαύμασα τῷ ὄντι τὸ χαριέστατον καὶ ραδινὸν κοράσιον μὲ τοὺς ξανθοὺς ἐκείνους βοστρύχους τοῦ καὶ τοὺς γαλανοὺς, κοίλους ὀφθαλμούς τῆς. Πόσον φρόνιμος καὶ γνωστικὴ ἦτον ἡ ὀμιλία τῆς, πόσον φιλόφρων καὶ σεμνὴ συγγρόνως ἢ συμπεριφορᾶ τῆς. Ἦθελον νὰ Σ' ἐρωτήσω, φίλε μου, ἀπεφάσις τίποτε ὀριστικῶν διὰ τὴν κόρην;"

Ὁ Χαιρέας δὲν ἤλθε μόνον διὰ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας εἰς τὴν Χαιρῶνιαν. Ἦλπιζεν, ἀν τὰ πράγματα ἤρχοντο εὐνοϊκῶς, ν' ἀποκτήσῃ ἐδῶ καὶ μίαν νέμφην διὰ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν του· ἡ θυγάτηρ τοῦ πλουσίου φίλου του παρεῖχεν ἐλπίδας συμφωρωτάτου συνοικεσίου, ὁποῖον δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἐπιτύχῃ τις καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ Φιλοκλῆς δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐνοήσῃ ἐκ τοῦ λίαν περιέργου ἠθους, τὸ ὁποῖον προσέλαβεν ὁ Χαιρέας ἀπειθῶν τὴν ἐρώτησιν ταύτην, μέρος τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον εἶχε κατὰ νοῦν ὁ φίλος του, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔσπευσε νὰ μὴν τὸν ἀφήσῃ ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ ἀβεβαιότητι. Ἀπεκρίθη λοιπὸν μὲ ἀποφασιστικὸν ὕφος:

"Διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς θυγατρὸς μου ἀπεφάσισα ἤδη, φίλε μου, ὀριστικῶς. Εἶνε τῶρα ὡρὰ νὰ ἡραβωνίσθῃ."

"Καὶ ἐγὼ θέλω, Φιλόκλειε, νὰ ἦμαι πάντοτε εὐκρινής", εἶπεν ὁ ἄλλος. "Πάντοτε λοιπὸν εἶχον τὴν κρυφίαν ἐλπίδα, ὅτι κατὰ τὴν τωρινὴν ἐδῶ διαμονήν μου θὰ συνῆπτον συγγενικὸν δεσμόν μεταξὺ τῶν οἴκων μας. Αὐτὴ ἡ ὠραία ἐλπίς ἐγάθη πλέον."

"Λυποῦμαι, φίλε μου, ἀπὸ καρδίας", ἀπεκρίθη ὁ Φιλοκλῆς, "διότι ἡ ἐπιθυμία σου δὲν εἶνε δυνατόν πλέον νὰ ἐκπληρωθῇ. Ἄν εἶχον καὶ ἄλλην θυγατέρα, κανεὶς βέβαια ἄλλος δὲν θὰ ἐγένετο γαμβρὸς μου παρὰ εἰς ἐκ τῶν υἱῶν σου. Ἀλλ' ἡ Χαριτῶ μου παρεχωρήθη ἤδη εἰς ἄλλον."

"Καὶ μ' ἐπιτρέπεις νὰ Σ' ἐρωτήσω, εἰς ποῖον; Ὁχι βέβαια εἰς τὸν Θράσυλλον, τὸν υἱὸν τοῦ Θρασυμάχου, τὸν Ἐλατέα! Ἦκουσα ἄλλοτε τοῦλάχιστον, ὅτι αὐτὸς ἐπέδιωκε νὰ λάβῃ τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς σου, καὶ ὅτι καὶ Σὺ φιλοφρόνως ἐφέρεσο πρὸς αὐτόν. Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνάμην πάντοτε νὰ πιστεύσω, ὅτι ἠθελές ποτε ἐμπιστευθῆ τὴν εὐτυχίαν τῆς θυγατρὸς σου εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὁ πατήρ του ἀκόμη δὲν ἤξιζε πάρα πολὺ."

"Ὁχι! αὐτὸς ὁ Θράσυλλος ποτὲ δὲν θὰ νυμφευθῆ τὴν θυγατέρα μου", εἶπεν ὁ Φιλοκλῆς.

"Πολὺ χαίρω διὰ τοῦτο. Ὁ Θράσυλλος εἶνε ἀνάισχυντος καὶ ἀκόλαστος νεανίας, καὶ κυλίσται μὲ ἐξώλεις ἐταίρους εἰς τὰ καπηλεῖα, καὶ πολλάκις τὸν εἶδον μεθύσμενον ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ."

"Καὶ ἐγὼ ἤκουσα παρόμοια περὶ αὐτοῦ. Ἐχει ἐδῶ ἐν Χαιρῶνιᾷ μίαν οἰκίαν καὶ κατὰ ὑποστατικά, τὰ ὁποῖα ἐκληρονόμησε παρὰ τῆς μητρὸς του, καὶ ἐνίοτε διαμένει ἐνταῦθα

ΣΤΡΩΣΙΣ ΣΙΔΗΡΟΡΟΜΟΥ ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝ ΔΑΣΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

κατὰ τὴν τελευταίαν μάστιγα ταύτην ἐξαμηνίαν ἔρχεται συχνά καὶ περαμένη ἐπὶ μακρότερον χρόνον. Ἐδοκίμασε δὲ πολλάκις μέχρι τοῦδε νὰ προσκολληθῆ εἰς ἐμέ, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας, ἀν καὶ ἐδῶ, ἐντὸς τῆς πόλεως, φέρεται μετὰ πολλῆς κοσμιότητος. Μίαν φορὰν μᾶς ἔστειλε καὶ δῶρα, εἰς ἐμέ καὶ εἰς τὴν θυγάτηρα μου. Καὶ τὰ μὲν πρὸς ἐμέ δῶρα ὤφειλον χάριν τῆς εὐπρεπείας νὰ τὰ δεχθῶ, ἐννοεῖται ὅμως ἔτι τὰ ἀνταπεδώκα πλουσιοπαρόχως, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν κόρη μου ἐπεστράφησαν πρὸς τὸν δωρητὴν. Πιστεύω τώρα νὰ ἐπέισθη, καὶ δὲν θὰ καυχᾶται ὅμως διὰ τοῦτο, ὅτι ἐγὼ πάρα πολὺ φιλόφρων ἐφέρθη πρὸς αὐτόν. Τὴν εἰς τὸν οἶκόν μου ὅμως εἰσοδὸν δὲν ἐπέτρεψε αὐτῷ κατ' οὐδένα τρόπον. Δὲν εἶνε δὲ μόνον ὁ ἐκλυτὸς αὐτοῦ βίος ἢ αἰτία, δι' ἣν κατεσπατάλησεν ἤδη σημαντικὸν μέρος τῆς περιουσίας

του, οὐδὲ εἶνε μόνος αὐτὸς ὁ λόγος, δι' ὃν ἀντιπαθῶ πρὸς αὐτόν. Εἶνε δόλιος καὶ μοχθηρὸς ἄνθρωπος.

„Εγὼ ἤκουσα καὶ ἄλλα πολὺ κακά πράγματα περὶ αὐτοῦ. Ὁ κόσμος διαδίδει, ὅτι εὐρίσκεται ἐν κρυπτῷ εἰς συνεταιρισμὸν μετὰ τῶν ληστῶν καὶ αἱ χεῖρές του δὲν εἶνε καθαρὰ αἵματος.“

„Πολλὰ πράγματα ἀκούονται περὶ αὐτοῦ“, εἶπεν ὁ Φιλοκλῆς, „ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω πάντα.“

„Το καλλίτερον πάντων εἶνε ὅτι δὲν θὰ γείνη, φίλε μου, γαμβρὸς Σου. Ἄλλ' ἐξετράπημεν ἤδη πολὺ τοῦ θέματός μας· ποῖος εἶνε λοιπὸν ὁ εὐτυχῆς μελλοντομορφός;“

„Γνωρίζεις βέβαια τὸν θετὸν υἱόν μου Φυλλίδαν, τὸν υἱὸν τοῦ Χαριωνέως Νικοδήμου;“

[ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.]

(ἔπεται συνέχεια.)

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ὁ Σεπτέμβριος καὶ τὸ ἔτος. — Πανοικὴ μετανάστευσις. — Σχολεῖα καὶ βιβλία. — Ἐλευσις τῶν φοιτητῶν. — Πατρικὴ ἐπιστολὴ εἰς δύο τόνους.

1. Σεπτεμβρίου 1887.

— Διατὶ τὸ ἔτος ν' ἀρχίξῃ ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον; μοι ἔλεγε προχθὲς φίλος μου τις, ἐν ᾧ ἐβαδίζομεν παρὰ τὸν Κολωνόν, διερχόμενοι τὸ ἱερὸν τῶν Εὐμενίδων ἄλσος. Ποῖον βαθὺ χάσμα ἀνοίγεται μετὰ τῆς τριακοστῆς πρώτης Δεκεμβρίου καὶ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου ὥστε ἡ μία ν' ἀνήκῃ εἰς ἄλλο ἑκατοστημόριον τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἄλλη εἰς ἄλλο, ἴδιον ἔχον ὄνομα, ἴδιαν ἱστορίαν; Τί διακόπτεται μετὰ τῶν δύο τούτων ἡμερῶν; Τί λήγει τὴν μίαν ἡμέραν καὶ τί ἄρχεται τὴν ἄλλην; Τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας ἐρωτήσεις διέκοψε μικρὸς ὄνος, διελθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρὰ τὴν ἀτραπὸν ἣν ἐπορευόμεθα φορτωμένοι φρύγανα· παρηκολούθει δ' αὐτὸν νεαρὰ χωρική, ἥτις, ἀντὶ νὰ φορῇ τὰ ὑποδήματα τῆς εἰς τοὺς πόδας τῆς τὰ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς τῆς.

— Γιατὶ δὲν τὰ φορεῖς, κορίτσι μου, τὰ παπούτσια σου, μόνο περπατᾷς ζυπόλυτη;

— Τὰ παπούτσια χαλνᾶνε, τὰ ποδάρια δὲν χαλνᾶνε! ἀπῆντησεν αὐτὴ ἐτοίμως.

Καὶ βεβαίως, οἱ πόδες οὔτε ἐπιδιορθώσεως οὔτε ἐμβαλλώματος ἀνάγκην ἔχουσι!

Ὁ φίλος μου, ἐμμένον εἰς τὴν ἰδέαν του, ἐξηκολούθησε:

— Τὸ ἔτος ἔπρεπε ν' ἀρχίξῃ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου, πρὸ πάντων δι' ἡμᾶς τοὺς Ἀθηναίους. Τὰ σχολεῖα, τὰ δικαστήρια, τὰ φοιτητικὰ ξενοδοχεῖα, τὸ Πανεπιστήμιον, πᾶσιν ἄνευ ἄλλου νάρκη τὸσον καιρὸν ἀφυπνίζονται τὸν Σεπτέμβριον καὶ ἀρχίζουσι τὴν θορυβώδη ζωὴν των. Τί δὲν χωρίζει τὴν μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν ἄλλην! Ἐνίοτε συνοικίαι ὀλόκληροι. . . . Τὴν τριακοστὴν πρώτην Αὐγούστου κατακλινόμεθα ὑπ' ἄλλην στέγην καὶ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου εὐρισκόμεθα μετὰ ἄλλων τοίχων. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ θέλωμεν ἠναγκασθῆμεν νὰ ὑποκόψωμεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ τὸ Πανεπιστημιακὸν ἔτος, τὸ ἔτος τῆς ἐνοικιάσεως, τὸ σχολικὸν ἔτος ἀρχοῦνται, ὡς ἡ Ἰνδικτιῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχείου, ἀπὸ πρώτης Σεπτεμβρίου.

Ὁ φίλος μου δὲν ἔχει ἄδικον. Οὐδεὶς μὴν καθιστᾷ τὰς Ἀθήνας τὸσον διαφόρους ἐαυτῶν, οὐδεὶς μὴν ἐπιβάλλει τὸσον ἰδιάζοντα χαρακτηῖρα ἐπὶ τοῦ ἱστογράνου πολιέθρου ἡμῶν ὅσον ὁ Σεπτέμβριος.

Ποταμοὶ αἵματος ἐχύθησαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ χρώματος τούτου, καὶ ὅμως οἱ πλείστοι τῶν ἐν Ἀθήναις οἰκοῦντων Ἑλλήνων δὲν ἔχουσιν οὐδὲ σπιθαμὴν ἐδάφους ἰδιοῦ των οὐχὶ διὰ νὰ ζήσωσιν ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ταφῶσιν ἐν αὐτῷ.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀγοράζομεν τὸ δικαίωμα τοῦ ζῆν ὑπὸ στέγην. Μὴ ὄντες ἐρριζωμένοι βαθύως ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς πόλεως διὰ τῆς ἰδιοκτησίας, παρασυρόμεθα ὑπὸ τοῦ φθινοπωρινοῦ ἀνέμου τοῦ Σεπτεμβρίου εἰς ἄλλην συνοικίαν, πρὸς ἄλλον ὀρίζοντα, μετὰ ἄλλων γειτόνων, ἄλλων στεγῶν καὶ καπνοδοχῶν. Ἴσως εἰς τοῦτο μᾶς ὠθεῖ καὶ ὁ ἐν τῷ βάθει πάσης ἀνθρωπίνης καρδίας ἀγρυπνῶν πόθος τοῦ ἀγνωστού, τοῦ βελτιόντος· καὶ μεταλλάσσομεν τοίχους μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μεταλλάξωμεν ἴσως τύχην.

Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς εἰς Ἀθήνας ἐλευσεώς μου ἀπέμεινα κατάπληκτος ὡς εἶδον τὴν πανοικίᾳ ταύτην μετανάστευσιν, μεταβάλλουσιν τοὺς Ἀθηναίους εἰς νομάδας γίγριους, συστέλλοντας τὴν σκηνὴν των καὶ ἐκκινουόντας ὅπως στήσωσιν αὐτὴν ἀλλαχοῦ. Τὰς πρώτας ἐκείνας ἐντυπώσεις, μὴ ἀπαμβλυθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, θὰ μεταγράψω ἐνταῦθα:

„Συστοιχίαι φορητῶν ἀμαξίων τριζόντων ὑπὸ τὸ ποικίλον βάρος, διατρέχουσι τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν διασπαρούμεναι, συγκρούμεναι.“

Ὁ,τι ἦτο ἐν τῷ φωτὶ ἢ ἐν τῇ σκιᾷ, ὅτι ἐπεδεικνύετο ὑπερφάνως ἢ ἀπεκρύπτετο αἰδημόνως, τελεῖ σήμερον διὰ τῶν ὁδῶν τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ παρέλασιν, ἣν θὰ ἐπαναλάβῃ πάλιν τὸν προσηχὴ Σεπτέμβριον.

Ἡ αἶθουσα, ὁ κοιτῶν, τὸ μαγειρεῖον, τὸ πλυσταρεῖον, συναντῶνται ὡς παλαιὰ φίλοι· ἐδῶ κιβώτιον συγκλονεῖ τὴν κυρτὴν του βράχιν ὑπὸ τῶν συχνῶν τῆς φορητοῦ ἀμάξης ἀνατιναγμῶν· κρέκει σκαμνίον ἀνεστραμμένον εὐρίσκεται ἐν σπαρακτικῇ στάσει, ὡσεὶ ἀνίτεινε τὰς χεῖρας ἐπικαλούμενον ἔλεος· ἡ ἐσχάρα καὶ τὸ τηγάνιον ταλαντῶνται κροτοῦντα εἰς τὰ πλάγια τῆς ἀμάξης.

Ἡ περιφέρεια τοῦ παντοῦ τούτου συμφόρματος σχηματίζει ἀνώμαλον πολύγωνον, διπλοκυκλούμενον ὑπ' ἀραβουργημάτων, οὐτινος αἱ ἄνοιαι καὶ ἑτεροειδῆς πλευραὶ ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς στρωμνῆς, τῆς σκάφης, τοῦ καβουρδιστηρίου τοῦ καφέ, τοῦ σαρώθρου καὶ τοῦ εὐρεθέντος ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς Δόνας Ἰουλίας ἀντικειμένου ἀντὶ τοῦ καταζητουμένου Δόν Ζουάν.“

Τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου, ἐξυπνοῦντες τὴν αὐγὴν καὶ βλέποντες τὴν πρὸ ἡμῶν λωρίδα τοῦ οὐρανοῦ ἄλλως διατεταμένην, τὸν ὀρίζοντα ἄλλην φυσιογνωμίαν ἔχοντα, ἀν μὴ ἐπιπροσθῆ γνώριμόν τι μνημεῖον, νομίζομεν ὅτι μετηνέχθημεν εἰς νέαν πόλιν, ἢ τὴν ἀγνωστον ἀποψιν ἐφορώμεν τὴν πρωῖαν ἐκ τοῦ ξενοδοχείου εἰς ὃ κατελύσαμεν τὴν νύκτα. Τὰς πρώτας ἡμέρας, ἀν τὸ πνεῦμα ἡμῶν τύχῃ πολὺ ἀπησχολημένον καὶ ἀφήσῃ τοὺς πόδας νὰ βαδίζωσι κατ' ἀρέσκειαν, ὡς ἐνίοτε ὁ ἠνίοχος τοὺς ἵππους του, οἱ πόδες κατ' ἕξιν φέρουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν παλαιάν συνοικίαν· αἴφνης ἀνανήφομεν, ἐκβάλλομεν ἐπιφώνημα ἀδημονίας καὶ τρεπόμεθα πρὸς τὴν νέαν διεύθυνσιν.

Ἄλλ' ἡ ἀναστάσις δὲν ἄρχεται ἐκ τῆς τελευταίας μόνον ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου, ἀλλ' ἐκ τῶν μέσων Ἰουνίου ἢ ἀρχῶν Ἰουλίου, ὅτε ἐπὶ τῶν θυρωμάτων ἐπικολλάται ἢ ἐκ τῶν ὑπερθύρων ἐπὶ πινακίδιον ἀναρτᾶται, ἐνίοτε ἐντυπον, πολλάκις ἀνορθόγραφον τό: ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ δίστημα ἑκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς πάντα οἶκον φέροντα τὸ λευκὸν τοῦ ἐνοικιαστήριου στίγμα, δύναται νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ σπουδαστήριον τοῦ ἐπιστήμονος, ἢ λογοτέχου, τὸ κομμωτήριον τῆς φιλαρέσκου δεσποίνης, τὸν παρθενικὸν κοιτῶνα περικαλλοῦς νεάνιδος· δύναται νὰ ἴδῃ τὴν πάλλευκον καὶ αἰδήμονα κλίνην ταύτης, τὰς χημικὰς συνθέσεις τῆς καλλονῆς τῆς ἐτέρας, τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἄλλου καὶ νὰ μαντεύσῃ τὰς ἕξεις ἢ τὰς ἰδιοτροπίας του. Τὸ πρῶτον πολὺ ὁ ἐνοικῶν δύναται νὰ ὄρῃσιν τὰς ὥρας τῆς ἐπισκέψεως· τοῦτο εἶνε τὸ μόνον δικαίωμά του· μετ' αὐτὸ ἐπὶ δύο καὶ ἡμισυ μῆνας τὸ home αὐτοῦ, τὸ οἰκογενειακὸν ἄσυλον, τὸ ἄδυτον τῆς στοργῆς ἢ τῶν μελετῶν του εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς πάντα διαβάτην θέλοντα νὰ ἴδῃ τὸ σίτιν, εἰς πάντα περιεργον, εἰς πάντα ἀδιάκριτον.

Ποῖαι ἀπροσδόκητοι συναντήσεις ἐνίοτε εἰς τὰς ἀλληλεπισκέψεις ταύτας, ποῖαι ἐκπλήξεις, ποῖα εἰδύλλια διακοπέντα αἴφνης καὶ συνδεδεμένα αὐτίς, καὶ ποῖαι δραματικαὶ καὶ θανάσιμοι ἀποκαλύψεις ἐκ τῆς εὐρέσεως φωτογραφίας ἀγαπωμένου ὄντος ἐν ξένῳ δωματίῳ!

Αἱ σιγηλαὶ ὁδοί, αἱ ὑπνοῦσαι ὑπὸ τὸ θερινὸν καῦμα, ἀποτινάσσουσι τὴν νάρκην αὐτῶν καὶ πληροῦνται κινήσεως καὶ ζωῆς. Ὅσοι ἐφυγαν τὸν καύσωνα καὶ τὴν κόνιν τῶν Ἀθηνῶν ζητοῦντες ἀλλαχοῦ δρόσον ἐπιστρέφουσιν ἐξ Ἑσπερίας, ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἢ τοῦ Ἰονίου, ἐκ τοῦ Φαλήρου, ἐκ τῆς Κηφισιάς· οἱ φοιτηταὶ ἐπανερχοῦνται ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὀρίζοντος. Αἱ Ἀθήναι ἀναβιοῦσιν.

Οἱ διευθύνται τῶν ἰδιωτικῶν Λυκείων καὶ Παρθενωγαγείων ἔχουσιν ἤδη κάμη ὄλας τὰς δεκλάμας των· διεκλήρυσαν στεντορεῖα τῆ φωνῆ ὅτι παρ' αὐτοῖς εὐρίσκεται ἢ ἀρίστη ποιότης τῆς Γραμματικῆς, τῆς Ἀριθμητικῆς, καὶ τῆς Γεωγραφίας, ὅτι, μετ' ὅλην τὴν ἀξίαν τοῦ ἐμπορευματοῦ των, εἶνε καὶ συγκαταβατικώτεροι εἰς τὰς τιμὰς ἀπὸ τῶν ὁμοτέχνους των καὶ ὑπέρτεροι παντὸς συναγωνισμοῦ, ἐπιδιώκοντες τὴν ὠφέλειαν εἰς τὴν μεγάλην κατανάλωσιν, ὅτι ἐπομένως τὸ φιλόμουσον καὶ σεβαστὸν κοινὸν παρακαλεῖται νὰ τοὺς προτιμήσῃ.

Ἄλλὰ διὰ τοὺς βιβλιοπώλας ἰδίως ἤρχισεν ἡ χρυσὴ ἐποχὴ!

Ὁ ἀπὸ ἐτῶν μὴ ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας θὰ ἐκπλαγῆ διερχόμενος ὁδοὺς τινὰς καὶ ἀκούων αἴφνης βιβαίαν ἐκπνοὴν ἀτμοῦ ἐκδρώσκοντος ἀπὸ σωλῆνα. Εἶνε ὁ ἀτμὸς μηχανι-

κοῦ τινος πιεστηρίου διότι τὰ χειροκίνητα ἀνεπαρκέστατα πρὸς τὰς κολοσσαίας καὶ πυρετώδεις ἐκτυπώσεις, ἂν ἔχουσιν ἀνάγκην σήμερον αἱ Ἀθήναι, κατέφυγον εἰς τὰ μικρὰ τυπογραφεῖα. Καθ' ὅλον τὸ θέρος τὸ ἀσθμα ἐκείνο ἐξηκολούθησε, καὶ τὰ διδακτικὰ βιβλία ἐσφωρεύοντο ἐν ταῖς ἀποθήκαις, κατὰ μεγάλα δέματα μέχρι τῆς ὀροφῆς ἀνερχόμενα.

Τώρα ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ ταξειδεύσωσιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, νὰ υπάγωσιν εἰς πόλεις καὶ χωρία, νὰ διαβῶσι βουνὰ καὶ θαλάσσας, γεφύρας ποταμῶν καὶ σκιερὰς κοιλάδας, νὰ εἰσέλθωσιν εἰς πτωχῶν καλύβας ἢ εἰς πλουσιῶν μέγαρα, νὰ φέρωσι τὰ γράμματα τοῦ Ἀλφαβήτου εἰς τὸ χαριέστατον μικρὸν, τοῦ ὀποῖου τὸ στοματάκι ἀποπνεῖ γάλα ἀκόμη, καὶ τὴν γλωσσώδη σοφίαν Λεξικοῦ εἰς τὸν νεανίαν, οὗ οἱ δάκτυλοι στρήφουσιν ἤδη ὑπὲρ τὸ ἄνω χεῖλος μύστακα ὑπάρχοντά πως ἢ φαντασιώδη.

Ζωηροὶ ἀγορασταὶ πλημμυροῦσι νῦν τὰ βιβλιοπωλεῖα, φωνάζοντες ὀνόματα συγγραφέων καὶ ὀνόματα βιβλίων, ἀνυπομονοῦντες, συνωστιζόμενοι.

Ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ βιβλιοπώλης ὁ μὴδὲν ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἔχον διδακτικὸν βιβλίον ἀερίζεται περιλύπως μετὰ τὸν πῖλον του εἰς τὴν θύραν τοῦ καταστήματος, βλέπων παραρρέοντα τὸν Πακτωλόν, χωρὶς ν' ἀφήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἐλάχιστον χρυσοῦ ψίγμα.

Ὁὗτος ἐδῶ πολλά ἔχον ἐγκεκριμένα — τουτέστι καταναγκαστικῶς κυκλοφοροῦντα ὡς τὰ χαρτονομίσματα τῆς Τραπεζῆς — ἀκτινοβολεῖ ἐξ εὐδαιμονίας, καὶ ἐν ᾧ τὸ ἀπαστράπττον βλέμμα του διευθύνεται γοργῶς ἐπὶ τῶν πολυχρῶμων βιβλίων, εἰς πάντα τίτλον συγγράμματος ἐκφωνούμενον, τὸ στόμα του μειδιᾷ πρὸς ἕνα πελάτην, ἢ μία του χεὶρ διάτασσι τὸν ὑπάλληλον, ἢ ἑτέρα λαμβάνει χρήματα, καὶ τὸ σύνολον αὐτοῦ ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς τάξεως.

Ἄρχεται πλέον ὁ σχολικὸς τῶν Ἀθηνῶν βίος, ὁ τόσον γραφικὸν ἀποτελῶν θέαμα ἐκάστην πρωῖαν καὶ ἑσπέραν.

Παιδάκια καλοκτενισμένα μετὰ φορέματα καθάρια ἐφ' ὧν μαντεύει τις τὰ βλέμματα τῆς μητρὸς καὶ τὴν στοργὴν αὐτῆς, κοράσια μετὰ χιονώδη τὴν λευκότητα ποδιῶν, νεάνιδες μετὰ σῶμα καρυάτιδος μετὰ μακρὰς πλεξίδας ἀποληγούσας εἰς μετάξιον κόσμυρον, μαθήτριά καὶ μαθηταὶ ἐπὶ τῆς ὄψεως αὐτῶν φέροντες τὴν δρόσον τῆς πρωῖας διέρχονται τὰ εὐρέα μαρμαρόστρωτα πεζοδρόμια τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, ἐφ' ἧς κεῖται τὸ Ἀρσάκειον καὶ παράκινται ἢ κείνται τὰ πλεῖστα τῶν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀρρένων καὶ θηλέων, μετὰ βιβλία ὑπὸ μάλης καὶ τὸ καλαθίον εἰς τὴν χεῖρα, μετὰ σκυτίνην παρὰ τὸ πλευρὸν σάκκιον, καὶ τὸν παρακολουθῶντα ἐνίοτε ὑπηρετὴν ὅστις κρατεῖ τὸ τελάρον τοῦ κεντήματος καὶ τὴν σχολικὴν σκευὴν.

Καὶ τὸ δαيلινόν! Ὡ, πόσον ὠραία εἶνε ἡ πρὸ τῆς θύρας τοῦ σχολείου συνάστισις μικρῶν κεφαλῶν, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀποτινάξεως τοῦ καμάτου καὶ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς ἐλευθερίας παιδικὴ ἀγαλλίασις, καὶ ὁ βόμβος καὶ ἡ ὀρηκτικὴ ἐξοδος, ὡς μελισσῶν ἀνοιγομένης τῆς κυψέλης, καὶ ἡ βιαία κινήσις τῆς γλώσσης καὶ τοῦ σώματος μετὰ τὴν δέσμευσιν ἐπὶ τοῦ ξυλίνου θρανίου! . . . Πῶς λυπεῖται τις ὅτι δὲν εἶνε πλέον παιδίον, πῶς λυπεῖται ὅτι ἀπέπησαν διὰ παντὸς τὰ παιδρά, τὰ πλήρη γελώτων ἔτη! . . .

Ἄλλ' ἰδιάζουσιν φυσιογνωμίαν παρέχουσι τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ φοιτηταὶ — αἱ χελιδόνες τοῦ φθινοπώρου ὡς τοὺς ἀπεκάλεσα ἄλλοτε — τὰ ἀποδημητικὰ

Εκ τῶν πρό τιος δημοσιευθεισῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκληματιῶν κατὰ τὰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς χώρας μανθάνομεν, ὅτι ἐν Ἰσπανίᾳ οὗτοι ἀφθονοῦσιν εἰς μέγαν βαθμὸν, ὑπερτερῆ δὲ κατὰ τοῦτο ἡ Ἰβηρικὴ χερσόνησος τὰς λοιπὰς νοτιοῦς χώρας τῆς Εὐρώπης. Ἐν ταῖς διαφόροις εἰρηκαῖς τῆς Ἰσπανίας ὑπῆρχον τῷ 1884 φουλακιζόμενοι 17,128 κατάδικοι, ἐξ ὧν οἱ μὲν 16,818 ἦσαν ἄνδρες, οἱ δὲ λοιποὶ γυναῖκες. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδίκων 7548 ἄνδρες καὶ 506 γυναῖκες ἦσαν ἐντελῶς ἀναλφάβητοι, πρὸς τούτοις 778 ἄνδρες καὶ 75 γυναῖκες ἔγνωσκον μόνον τὴν ἀνάγνωσιν, εἴτα 7368 ἄνδρες καὶ 221 γυναῖκες ἤξευρον ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν καὶ τελευταῖον 418 ἄνδρες καὶ 5 γυναῖκες ἔχον τύχει ἀνωτέρας μορφώσεως. Οἱ πλείστοι τῶν ἐγκληματιῶν τούτων προήρχοντο ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βαλεγκίας καὶ τῆς Γρανάδας, οἱ ἑλάχιστοι δὲ ἐκ τῶν Καναρίων νήσων.

Ἡ διάσημος αἰοῖδος Ἀδελφὴ Πάτηττ ἔχει μέγα τι καὶ λευκὸν ἐξ ἐλεφαντόδοντος βυβλίδιον, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματα ἑλίων σχεδὸν τῶν ἡγεμόνων καὶ ἡγεμονίδων τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἐν πρώτοις εὐρίσκεται ῥητὴν τι, γραφὴν ἰδιοχειρῶς ὑπὸ τοῦ Αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'. τὸ ἔχει: „οὐδὲν ὑπάρχει μαγευτικώτερον τοῦ ἔσματος Σας, τὸ ὁποῖον δὴ ἠδύνατο νὰ ἐξημερώσῃ καὶ τὸ ἀγριώτερον θηρίον“. Ὁ Αυτοκράτωρ Γουλιέλμος ἔγραψε τὰς λέξεις: „τῆ ἀπόδον ἑλίων τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους“. Ἡ βασίλισσα Χριστίνα προσέθηκεν ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον: „τῆ ἐρασμιωτάτῃ Ἰσπανίᾳ ἡ βασίλισσα, ἡ ὁποία τὸ θεωρεῖ καύχημά της ὅτι ἀριθμεῖ αὐτὴν μεταξὺ τῶν ὑπῆκόων της“. Ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ ἔγραψε μόνον τὸ ἔνομά του κάτωθεν τοῦ ὀνόματος τῆς Αυτοκρατείας καὶ τὴν ἡμερομηνίαν συναλλαγῆς τινός, κατ' ἣν ἐπὶ παρουσίᾳ του ἐτραυώθησεν ἡ περιφημὸς αἰοῖδος. Ἡ βασίλισσα τῶν Βέλγων ἐγράφε γραμμὰς τινὰς ἐκ τοῦ „στροβίλου τοῦ φιληλήματος“ ὑπὸ Arditi. Ἡ ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία ἔγραψε: „Ἐάν εἴνε ἀληθὲς τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀἰρ, ὅτι „ἡ γλυκεῖα φωνὴ ἐξορᾷ τὴν γυναῖκα“, τότε Σεις, γλυκεῖά μου Ἀδελφίνα, εἶσε ἡ δεικτικωτέρα ἑλίων τῶν γυναικῶν“. Ἐν μέσῳ τῶν ἡγεμονικῶν τούτων ἰδιογράφων εὐρίσκεται καὶ τὸ ὄνομα „Θιέρσο, πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας“, δεξις μετὰ γαλλικῆς ὄντως χάριτος προσδέεται κατωτέρω: „Εἰς τὴν βασίλισσάν τοῦ ἔσματος τείνω τὴν δεξιάν τοῦ δημότου“.

Ὁ γάλλος περιηγητὴς Guilmett ἀνεκάλυψε κατὰ τινὰ ὁδοποιίαν τοῦ εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Αὐστραλίας γιγαντώδη τινὰ εὐκαλύπτον, δένδρον ὕψους 120 μέτρων καὶ ἐπὶ τῶν κλάδων αὐτοῦ σμήνη μελισσῶν, ὧν τὸ μέλι ἀνέπεμπε τὴν αὐτὴν ὀσμὴν, ἣν ἀναδίδουσι καὶ τὰ ἄνθη τοῦ δένδρου τούτου. Ἄγγλος τις καθηγητὴς ἐν Μελβούρνῃ ἐξήτησε τὸ μέλι τοῦτο καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι περιέχει ἀξιολόγους ἱαματικὰς ιδιότητες.

Ἰδοὺ πῶς ἐξεφράσθη ἐσχάτως περὶ τῆς βότης τοῦ ἀναγινώσκοντος δημοσίου ὁ Mudie, ἰδιοκτήτης καὶ διευθυντὴς τῆς μεγαλειτέρας καὶ σημαντικωτέρας δανειστικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Λονδίνου. „Ὀλίγον, εἶπε, ζητοῦνται τὰ ποιήματα. Βραχυτάτῃ δὲ εἶνε ἡ διάρκεια τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ δημοσίου πρὸς ἀνάγνωσιν βιογραφιῶν. Ὁ „Γέρδιον“ ἐλισμονιῆθ κατ' ἀποκλίσειν, σπανιώτατα δὲ ζητεῖ τις ν' ἀναγνώσῃ τὸν „Καρλίλ“, ὁ δὲ „Γεώργιος Ἐλλιοτ“ ἀρχίζει ἥδη καὶ αὐτὸς νὰ λησμονῆται“. Τοῦ ποιήματος „Enoch Arden“ ὑπὸ τοῦ Τεννισῶνος ἠγόρασε 1500 ἀντίτυπα, τῶν „Περίηγήσεων“ τοῦ Λιββικστῶνος 3000 ἀντίτυπα, ὁμοίως δὲ 3000 ἀντίτυπα ἠγόρασε καὶ ἐξ ἑκάστου τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Γεωργίου Ἐλλιοτ καὶ 2000 ἀντίτυπα τοῦ „Ἡμερολογίου τῆς βασίλισσας“. Πολλῶν ἀγγλῶν μυθιστοριογράφων, ὡς τῆς Braddon, τοῦ Ouida καὶ ἄλλων, τὰ ἔργα, πρὶν ἢ εἶτι δημοσιευθῶσι, ἔχουσι αὐτὸν συνδρομητὴν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων, διότι ἀμέσως ἀγοράζει 600—800 ἀντίτυπα, τὰ ὁποῖα ἀπλήστως ἀναγινώσκουσι οἱ πολυάριθμοι πελάται του.

Ἡ στρώσις τῶν ζωσικῶν σιδηροδρόμων εἰς τὰς χώρας τοῦ Καναδάου ἐξακολουθεῖ προοδεύουσα καὶ μάλιστα ἀφ' ὅτου ἀπετελειώθη πλέον ἡ διάτρησις τῆς παρὰ τὸ Νέβρορσικ σήραγγος. Μέχρι τοῦ προσεχοῦς

ἔαρος δὴ ἦνε ἐτοιμὴ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, ἥτις δὴ συνδέει κατ' εὐθείαν τὴν Πετρούπολιν καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ἡ σήραγγα ἔχει μῆκος 1500 μέτρων καὶ διέρχεται πετρώδη καὶ λίαν στερεὸν βράχον. Ἐνεκα τῆς στρατηγικῆς σπουδαιότητος τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ βωσικὴ κυβέρνησις οὐδεμίαν φειδεται δαπάνης, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριον πολλὰ δ' ἀρυσθῆν ἐξ αὐτῆς ὠφελήματα, διότι διασχίζει πετρελαιούχους χώρας, ἐξ ὧν τὸ προϊόν τοῦτο ταχέως δὴ μεταφέρεται εἰς τὰς κεντρικωτέρας ἐμπορικὰς ἀγοράς τῆς νοτίου Ρωσίας. Ἐκτὸς τούτου ἡ βωσικὴ κυβέρνησις συνωμολόγησεν ἐπ' ἐσχάτων δάνειον ἐκ 3½ εκατομμυρ. ρουβλίων, ὅπως διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀξήθητὸ τὸ ὕλικόν τῶν καυκασίων σιδηροδρόμων κατὰ 18 ἀτμάρμαξας καὶ 1296 ἀμάξας ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων.

Ὁ στρατηγὸς Βλύχερος, ὁ σπουδαιότερος τῶν στρατηλατῶν τῆς Πρωσίας κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, ἦτο πρόξωπον δημοφιλέστατον, εἶχε δὲ τῷ δοθῆν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὸ ὄνομα „στρατηγὸς Ἐμπρός“ καὶ ἄλλαι πολλαὶ προσωνυμιαὶ χαρακτηρίζουσαι τὰς ἰδιοτροπίας του καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν ἔστρεφε πρὸς αὐτὸν ὁ λαός. Τῷ 1814 ἔλαβεν ὁ Βλύχερ τὴν ἐξῆς χαρακτηριστικωτάτην ἐπιστολήν, τὴν ὁποῖαν μεταδίδομεν ἐν ὅσον ὁλὸν τε πιστῇ μεταφράσει:

„Ἐξοχώτατε! Ἀξιογαπήτατε Κύριε Βλύχερ! Νὰ μὲ συγχωρήσετε, ἐξοχώτατε, ἀξιωματικώτατε Κύριε Βλύχερ, στρατηγὸ Ἐμπρός, διότι ἐγὼ τὸ ἀνάξιον γέννημα τοῦ μὰ νὰ Σας γράψω δὲν ἔχω ὅμως ἀλλῶς νὰ πράξω, καὶ τοῦτο ἐξ αἰτίας τοῦ Θεοφίλου μου. Σας θεωροῦμαι ἀγαθὸν φίλον, φιλάτε κύριε Βλύχερ, ἐξοχώτατε, στρατηγὸ Ἐμπρός, νὰ μὲ πῆτε τί ἀταξία εἶνε αὕτη ἡ στρωματικὴ ταχυδρομεῖο. Τὸν Θεοφίλου μου τὸν ἔχω ἔστος εὐδώνους τῆς φρουρῆς καὶ ἔξεραι πολλὰ καλὰ τὴν Ἐξοχότητά Σας, τὸν στρατηγὸ Ἐμπρός. Δὺ φορεῖς τοῦσταίλα χρήματα καὶ δὲν ἔλαβε τίποτε. Ταπεινὸτατα Σας παρακαλῶ νὰ διορθώσῃτε αὐτοὺς τοὺς παληανδρῶνους, ἀλλὰ κατὰ τὸν δικό μου τὸν πρωσοδικὸν τρόπον, καταλαμβάνετε, πῶς ἐγὼ ἐνοῶ. αὐτὸ δὴ ὠφελήσῃ, γιὰ εἶνε ἄδικο νὰ στέλλῃ κανεὶς κατὰ τὴν ἑστὰ παιδιὰ, ποῦ πολεμοῦν γιὰ τὴν πατρίδα, καὶ αὐτὰ νὰ μὴ λαμβάνουν τίποτε. Ἡ Ἐξοχότης Σας δὴ βάλῃ βέβαια μιὰ φορὰ μπροστὰ αὐτοὺς τοὺς παληανδρῶνους καὶ γιὰ τὸ Σας ἔγραψα, ἐπειδὴ ἔξεραι πῶς ὁ γέρος δὲν παίει εύκολα. Ἐξοχώτατε, ἀνίκητε στρατηγὸ, ποῦ Σας λέγουσι καὶ στρατηγὸ Ἐμπρός, ἀγαπήτατα κύριε Βλύχερ, μὲν ταπεινὸτατος ὁ δοῦλος Σας καπνοδοχοκαθαριστὴς Ματθαῖος Κέλλερ. Ἰ. Γ. Ἄν δῆτε τὸ Θεοφίλου μου, παρακαλῶ, νὰ τὸν χαιρετήσῃτε, ἀλλὰ νὰ μὴ τοῦ δώσετε κανένα ὄδωρον. ἐγὼ τὸν ἔμαθα πάντα νὰ ἔχη τάξι. Λοιπὸν, γιὰ Σας! Ὁ Θεὸς νὰ δίδῃ ἑστὴ Πρωσία πολλοὺς στρατηγούς με καρδιά, ποῦ νὰ μιλή ἔστω μ' αὐτοὺς ὁ λαός.“

Κατὰ τινὰ ἔκθεσιν τῆς ἐν Μονραβίη κηπουρικῆς ἐταιρίας ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν ὀψήλιον ὑπάρχοντες βοτανικοὶ κήποι συμποσούνται εἰς 197, διανεμόμενοι κατὰ χώρας ὡς ἑξῆς: Ἐν Γαλλίᾳ καὶ ταῖς ἀποικίαις αὐτῆς διατηροῦνται 25 βοτανικοὶ κήποι, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ 12, ἐν δὲ ταῖς ἀγγλικαῖς ἀποικίαις, ἦτοι ἐν Ἰνδικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ 27. Ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχουσι 34 βοτανικοὶ κήποι, ἐν Ἰταλίᾳ 23, ἐν Ρωσίᾳ καὶ Σιβηρίᾳ 17, ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ 13, ἐν τῇ Σκανδιναυικῇ χερσονήσῳ 7, ἀνὰ 5 δὲ βοτανικοὺς κήπους ἔχουσι τὸ Βέλγιον, ἡ Ὀλλανδία καὶ αἱ ἀποικίαι της, ἡ Ἰσπανία μετὰ τῶν ἀποικιῶν της καὶ αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Ἡ Πορτογαλία καὶ ἡ Ἑλβετία ἔχουσι ἀνὰ τρεῖς βοτανικοὺς κήπους, ἡ Δανιμαρκία καὶ ἡ Ρουμανία ἀνὰ δύο, ἡ δὲ Βραζιλία, ἡ Χιλή, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἑλλάς, ἡ Γουατεμάλα, ἡ Ἰαπωνία, ἡ Περούβια καὶ ἡ Σερβία ἀνὰ ἓνα καὶ μόνον βοτανικὸν κήπον. Ὁ κατάλογος οὗτος συμπληροῦται διὰ τινῶν νέων τοιοῦτων, ἰδρυθέντων ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἰνδικῇ καὶ Γενεύῃ. Οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν βοτανικῶν κήπων συντηροῦνται δαπάναις τῶν κατὰ τόπους κυβερνήσεων, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τῶν Πανεπιστημίων, ἐν μέρει δὲ ὑπὸ ἐταιριῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδιωτικῶν κληροδοτημάτων. 94 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἑξ ἑλίων ἐπὶ τῆς γῆς βοτανικῶν κήπων εἶνε διαρκῶς ἀνοικτοὶ εἰς τὸν δημόσον.

Ἐν μίᾳ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίαις Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ὁ καθηγητὴς Ρανβιὲ ὑπέβαλεν ἔκθεσιν τῶν διδασκῶντων Σπύλιαν καὶ Χαιουγκάλτερ, δι' ἧς ἀποδεικνύεται πῶς ἡ συνήθης μῦθα τῶν δωματιῶν μας παραλαμβάνει τὸν φυματιώδη βάλκλον τοῦ Κωχ ἐκ τοῦ πτεαλοῦ τῶν φθισικῶν καὶ τὸν διαδίδει περαιτέρω. Οἱ δύο οὗτοι ἱατροὶ συνελάμβανον τὰς μύθας, αἱ ὁποῖαι καθίπταντο ἐγγὺς τῶν δοχείων ἐν οἷς ἔπιπτον οἱ ἀσθενοῦντες καὶ ἔδετον αὐτὰς ζωντανὰς ὑπὸ ὑαλίους κώδωνας. Τῇ ἐπαύριον αἱ μύθαι ἦσαν ἀπασαι νεκραὶ, ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς δὲ τῶν κώδωνων παρεῖς εὐρίσκοντο πολυάριθμοι μικροὶ καὶ ὑπόφαιοι κηλίδες, τὰ περιττώματα τῶν ζωθίων τούτων. Διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐρεῦνης εὐρέθησαν εἰς τὰ περιττώματα ταῦτα καὶ εἰς τὰ περιεχόμενα τῆς κοιλίας τῶν πλείστων μυθῶν ἀναριθμητοὶ φυματιώδεις βάλκλοι. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κηλίδας, τὰς ὁποίας ἀπέβρον ἐκ τῶν παραθύρων καὶ τῶν τοίχων τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ἐκίετο ὁ πάσχων, ἀνεκάλυψαν τοὺς αὐτοὺς βάλκλους. Ἡ μύθα ἔχει τὸν βίον λίαν βραχύν. ἀποθνήσκει, ξηραίνεται τὸ σκῆμα της καὶ μεταβάλλεται εἰς κονιορτόν, οὗτο δὲ ἀπελευθεροῦνται οἱ δεσμάται βάλκλοι καὶ μεταδίδουσι πανταχοῦ τὰ σπέρματα τῆς φυματιώσεως. Ὁ καθηγητὴς Ρανβιὲ συμβουλεύει λοιπὸν τὰ διὰ τὸ πτεαλοῦ τῶν τοιούτων ἀσθενῶν ὠρισμένα δοχεῖα νὰ κλείωνται στεγανῶς καὶ τὸ ἐπικινδύνον αὐτῶν περιεχόμενον νὰ ἐξουδετεροῦται διὰ ζέοντος ὕδατος ἢ δι' αὐτοῦ ὀξέος, διαλύσεως 5%.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ βασιλικοῦ γραφείου τῆς Στατιστικῆς ἐν Πρωσίᾳ ἐδημοσίευσεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐκδομένου περιοδικῷ ἄρθρον λίαν ἀξιόλογον, πραγματευόμενον τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς στενογραφικῆς τέχνης. Ἐξ αὐτοῦ μανθάνομεν ὅτι ἡ στενογραφία δὲν εἶνε ἐφεύρεσις τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ὅτι „ἐν Ρώμῃ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ ἀκόμη, ἦτο λίαν ἀνεπτυγμένη“. Καὶ παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἢ στενογραφίας ἦτο ἐν χρήσει, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ δοχεῖα, τὰ ἐσχάτως ἀνορυχθέντα παρὰ τὴν Ναύκρατιν ἐν Αἰθίωπιᾳ καὶ τὰ ἄλλα ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα ἐπὶ τῆς ἀθηναϊκῆς Ἀκροπόλεως, τὰ χρονολογούμενα ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δημοσθένους. Ἐν τούτοις ὅμως οἱ Ρωμαῖοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς οἱ πρώτοι εἰσηγηταὶ τῆς γενικῆς χρήσεως τῆς στενογραφίας, ἥς κύριος ἐφευρέτης ὑπῆρξεν ὁ Μάρκος Τούλλιος Τύρων (τῷ 63 π. Χ.). Ὁ Αὐγουστος ἀνύψωσε τὴν στενογραφίαν εἰς τὴν θέσιν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ διέταξε νὰ διδάσκηται ὑποχρεωτικῶς εἰς 300 σχολεῖα. Ἐγράφων δ' ἐν αὐτοῖς τότε ἐπὶ ἑλληνικῶν πλακῶν ἐπεστρωμένων διὰ κηροῦ καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐσάθησαν μέχρις ἡμῶν δείγματα τῆς ἀρχαίας ἐκείνης στενογραφικῆς ἱκανότητος, ἐκτὸς χειρογράφων τινῶν φυλασσόμενων ἐν Κάσσελ καὶ Βολφενβύτελ.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα πᾶσαι αἱ στενογραφικαὶ ἀπόπειραι ἀπέτυχον καὶ εἰς οὐδὲν κατέβησαν ἀποτέλεσμα, μολὺς δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἦτοι κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Ρέδκλιφ καὶ ἔπειτα Ἐκωτός τις, ὀνοματι Τιμόθεος Βράιτ ἐφεύρουν νέον εἶδος στενογραφίας, τὸ ὁποῖον μετὰ

τὰς τελειοποιήσεις τοῦ Mason, τοῦ Taylor καὶ τοῦ Pitman διεδόθη εἰς ἕλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας.

Ὅμοίως καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἀργότερον, ἦτοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου ἤρξαντο πολλοὶ ἄνδρες νὰ ἐργάζωνται πρὸς ἐφεύρεσιν τῆς στενογραφίας, ἥτις τὴν σήμερον, εἰς ἄκρον τελειοποιηθεῖσα, κατέστη κοινὸν σχεδὸν κτήμα καὶ διδάσκηται εἰς τὰ πλείστα σχολεῖα τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Διὰ νὰ ἐνοήσῃσι δὲ οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσταί τὴν μεγάλην ἐν Γερμανίᾳ διάδοσιν τῆς στενογραφίας ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς, ὡς ἐρριπνιζόμεθα ἐκ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ἀρθροῦ. Κατ' ἄλῃν τὴν Γερμανίαν ὑπάρχουσι 460 σύλλογοι (κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Gabelberger), ὧν τὰ μέλη συμποσούνται εἰς 11,220, ἔτεροι 298 (κατὰ τὸν σύστημα τοῦ Stolze) μετὰ 6,627 μελῶν, προσέτι 63 σύλλογοι (κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Arends) μετὰ 1216 καὶ προσέτι 72 (κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Pöhlner) μετὰ 1140 μελῶν. Ἄπειρος δὲ βεβαίως εἶνε ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐκμανθάνουσι τὴν στενογραφίαν ἐν ταῖς σχολαῖς, ἢ κατ' ἰδίαν, καὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μεταχειρίζονται αὐτὴν εἰς ἰδιωτικούς σκοπούς.

Τὸ χαριέστατον μελοδράμα τοῦ ἀγγλοῦ μουσουργοῦ Sullivan, τὸ ὁποῖον ἐπανηλημμένως ἐπὶ δύο χειμῶνας παρεστάθη καὶ ἐν Λειψίᾳ ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ θιάσου, τοῦ ἀναβιβάζοντος αὐτὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὁ „Μικὰδος“ μέλλει ἐντός ὀλίγου νὰ παρασταθῇ δι' 9000ουρίων φορῶν. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν θεατρικῶν παραστάσεων οὐδεμία μνημονεύεται τοιαύτη ἐπιτυχία καὶ οὐδὲν ὄραμα, ἡ μελοδράμα ὑπάρχει τοσούτοις ἐπαναληφθὲν καὶ πάντοτε εὐχαριστήσαν τοὺς ἀκροατὰς του. Ὁ στατιστικὸς γράφος τῆς ἐν Λονδίνῳ „Dramatic Authors Union“ Ἐδουαρτς δι' ἐπιμελῆς συναχθεισῶν ἀποδείξεων ἐξηκρίβωσεν, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσι ἐτη αἱ παραστάσεις τοῦ „Μικὰδου“ εἶνε σχεδὸν διπλάσαι τῶν παραστάσεων ἄλλων μελοδραματιῶν, τὰ ὁποῖα ἀπέτυχον μεγάλην δημοτικότητα. Μετ' αὐτὸν ἔρχεται ἡ „Περιοδεία τῆς Γῆς εἰς 80 ἡμέρας“ ὑπὸ Ἰουλίου Βέρν, παρασταθεῖσα 5630 φορὰς, ἔπειτα ἡ κομωδία τοῦ Βύρωνος „Ἡ ἀγορία μας“, παρασταθεῖσα 5344 φορὰς, κατόπιν ἡ „Patience“ τὸ νεώτατον μελοδραματιῶν τοῦ Sullivan, ἐπαναληφθὲν 5160 φορὰς, ἡ „Νυκτερίς“ τοῦ Ἰωάννου Στράους μετὰ 3844 παραστάσεις καὶ τοῦ Ὀφφενβαχ ὁ „Ὀρφεὺς ἐν τῷ Ἄδῳ“ μετὰ 3164 παραστάσεις.

Μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου ἐσχηματιώθη νέος τις Σύλλογος Διεθνῆς, εἰς ὃν δικαιοῦνται νὰ προσέλθωσιν ἐκείνοι ἐκ τῶν σπουδαστῶν μόνου, ἔσοι ἐμιλοῦσιν ἐκτὸς τῆς γερμανικῆς καὶ μίαν τοιούτων ξένην γλῶσσαν, οἱ ἔξοι ἐπομένως τὴν μητρικὴν των. Τὸ προεδρεῖον τοῦ ἀκαλόγους ἦδη σωματείου τούτου ἀποτελοῦσιν ἀντιπρόσωποι πᾶσων τῶν ἐθνικωτέρων, ἐν εἰρηκτικῇ δ' ἀνοχῇ καὶ ἀξιοπρεπεῖ ἀβρόντητοι παρακάθηνται ἀλλήλοις Γερμανοὶ, Ἄγγλοι, Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ.

BIBLIΟΘΗΚΗ.

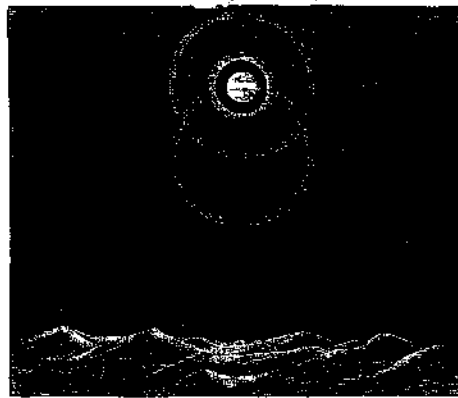
- Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, Αὐτοκράτειρα Ρωμαίων (769—802). Ἐναίσιμος διατριβὴ ὑπὸ Ἰωακείμ Δ. Φοροπούλου. (σελ. 1—61.) Τιμ. 3 φράγκ.
- Locke's Verhältniss zu Deshantes. Eine von der philosophischen Fakultät der Berliner Universität gekrönte Preisschrift von Dr. Sommer. (σελ. 63.) Τιμ. 2½ φράγκ.
- Der Hellenismus der Zukunft. Ein Mahnwort von J. Flach. (σελ. 51.) Τιμ. 2 φράγκ.
- Abhandlungen zur Naturwissenschaft und Psychologie von C. S. Cornelius. (σελ. 155.) Τιμ. 3 φράγκ.
- Religionsgeschichte. Geschichte der Entwicklung des religiösen Bewusstseins in seinen einzelnen Erscheinungsformen, eine Geschichte des Menschengesistes von Dr. H. Preiss. (In 4 Abtheilungen.) 1. und 2. Abtheilung. (σελ. 256.) Τιμ. 4½ φράγκ.
- Calvari's philologische und archaologische Bibliothek. 79. und 80. Band. Subscriptions-Preis à 2 φράγκ. Einzelpreis à 3¼ φράγκ.
- (Inhalt: Der attische Process. Vier Bücher. Eine gekrönte Preisschrift von M. H. E. Meier und G. Fr. Schömann. Neu bearbeitet von J. H. Lipsius. (2. Band XVI und S. 885—1053)).
- Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft, begründet von Ivan Müller. (25. Band.) 2. Heft. Τιμ. 5 φράγκ.
- Aristophanis comoediae. Annotatione critica commentario exegetico, et scholiis graecis instuxit Fredericus H. M. Blydes. Pars VII. Acharnenses. (XX, 509 σελ.) Τιμ. 13 φράγκ. (I—VII. Τιμ. 70 φράγκ.)

ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ.

Τῆ 7. Ἰανουαρίου τοῦ ἐνεστώτος ἔτους ἐπεκράτει ἐν Ἐρισμῶν τοῦ Κολοράδου ἀσύνθητος φῶχος καὶ οἱ κάτοικοι ὠμολόγουν ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε ἐνεθυμῶντο αὐτὸ τόσον δεινὸν καὶ ἀνυπόφορον, διότι καὶ τὴν μεσημβρίαν ἀκόμη τὸ θερμόμετρον εἰδείκνυε 12° κάτωθεν τοῦ μηδενικοῦ. Καὶ ἐν τούτοις, παρ' ἔλην τὴν καιόκαιριαν καὶ τὴν ψυχρότητα τῆς ἀτμοσφαιρας ἄνδρες, πάντες, καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά τῆς πόλεως ἐκείνης, ἔσπευδον κατὰ τὰς μετὰ μεσημβρίαν ὥρας ἔξω τῶν θυρῶν καὶ ἔστρεφον ἑκάστωι τὰ βλέμματα πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅπως δὲ ἥλιος παρεῖχε θαυμάσιόν τι ἀληθῆς θέαμα. Περιβαλλόμενος ὑπὸ κρίκου, ἔχοντος ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἰριδος, ἐξέπεμψεν ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνάς του πρὸς τὴν χιονοσκεπῆ ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἔτερον λαμπρὸν φῶς ἐφαίνετο παραλλήλως σχεδὸν πρὸς τὸν ὀρίζοντά, ἐξείνετο μέχρι τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου καὶ ὅπου συνήντα τὸν πολυχρῶμον κύκλον ἔλαμπον ἕτεροι δύο ἥλιοι. Τέλος ἐσχηματίσθη καὶ ἑτέρα μεγάλη πολυχρῶμος ἴρις, διασχίζουσα τὸν ἥλιον εἰς τὸ μέσον. Τὸ φαινόμενον τοῦτο διήρκεσε μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἐπανελήθη δὲ τὸ αὐτὸ λαμπρὸν θέαμα τὸ ἑσπέρας, ὅτε ἀνέτειλεν ἡ σελήνη. Ἡ παρατεταμένη φῶς εἰκὼν δεικνύει τὸ φωτεινὸν φαινόμενον περὶ τὴν σελήνην.

Τὸ παράδοξον τοῦτο θέαμα, τὸ ὅποιον παρατηρήθη καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν τοῦ Κολοράδου καὶ ἐξηγήθη κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους,

ἐγένετο καὶ ἄλλοτε δρατίν, τῆ 15. Σεπτεμβρίου τοῦ 1851 ἔγγυς τῆς Γενεύης, ὅπου οἱ ἀπλοῦστοι τῶν χωρικῶν κατελήφθησαν ὑπὸ φρίκης πιστεύσαντες, ὅτι ἑστραπλασιάσθη ὁ ἥλιος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κατατρέξῃ τὴν γῆν. Οἱ φυσικοὶ καὶ οἱ μετεωρολόγοι ἀπὸ πολλοῦ ἐξηκρίβωσαν τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου τούτου καὶ ἀπέδειξαν, ὅτι τοῦτο καὶ πάντα τὰ ὁμοίωμορα πρὸς τοῦτο παράγονται ἐκ τῆς θύσεως τοῦ φωτός εἰς μικροὺς κρυστάλλους ἐκ πάγου, αἰωρούμενους εἰς τὰ ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀπεφυγμένης ἀτμοσφαιρας. Καὶ ἐπὶ πράγματι τὸ λαμπρὸν τοῦτο θέαμα προκαλεῖται κατὰ τὸν τρόπον τούτον, ἐπέτυχε τέλος καὶ ὁ φυσιοδίφης Brewster ὅ ἀποδείξῃ διὰ πειραμάτων. Ἐπὶ τίνος ὑάλινης πλακῶς ἀπεκρυστάλλωσε λεπτὴν καὶ διαφανῆ στρώμα διαλύσεως στυπτηρίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐκράτησε τὴν πλάκα μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του. Καὶ πράγματι εἶδε χρωματισμένους κύκλους περὶ τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου, οἱ ὅποιοι εἶχον μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τοὺς παρατηρηθέντας ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ τὴν 7. Ἰανουαρίου.

κ. Σ. Κ. εἰς Νικολάϊφ, Πανιερ. Ἀρχιεπίσκ. Σβορνικίου κκ. Δ. εἰς Τούζλα, Ε. Ο. εἰς Σουέζ, Ι. Π. εἰς Ἐδατορίαν, Δ. Ν. Μ. εἰς Φιλίππουπολιν, Γ. Α. Α. εἰς Ἀρμαβήριον, Π. Σ. καὶ Α. Σ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλάβωμεν τ' ἀποσταλέντα καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ι. Κ. Τζ. εἰς Καβάλλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑμετέρας πληροφορίας. Ἐνε ἄλλως φυσικὸν τὰ διάφορα άτομα διαφόρως νὰ ἔχωσιν ἀνεπτυγμένον καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῶν αἰσθήματα. — Κ. Α. Ν. Τσ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν (Ῥωμανιάς). Περὶ τῆς ὑφ' ὀμῶν ζητουμένης μηχανῆς ἐφροντίσαμεν καὶ διὰ Σᾶς γράψωμεν προσεχῶς, διὰ προσδέσωμεν δὲ καὶ τινὰς ἄλλας ὁδηγίας περὶ τῆς χρήσεως αὐτῆς. — κ. Γ. Ρ. εἰς Μιτυλήνην. Τὴν παραγγελίαν Σᾶς ἀνεδέξαμεν ἤδη εἰς τὸ ἐνταῦθα κατάσταμα τοῦ κ. Ι. Δ. Ν. — κ. Γ. Κ. Ζ. εἰς Φιλίππουπολιν. Ἐντεθῆνεν οὐδεμία συνῆβη παραδρομή. Ἐρευνήσατε αὐτοῦ καὶ διὰ εὐρήσῃτε ποῦ ἔγκειται τὸ λάθος. — κ. Ι. Δ. Κ. εἰς Ῥέθυμνον. Ἐλάβωμεν τὴν ἐπιστολήν Σᾶς καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἐκ τοῦ προτέρου διὰ τὰ λοιπὰ. — κκ. Σ. καὶ Κ. εἰς Ζάνδην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐγενῆ Σᾶς πρότασιν καὶ διὰ συμμορφωθῆναι προθύμως πρὸς αὐτήν. — κ. Φ. Δ. Γ. εἰς Ἀθήνας. Θὰ Σᾶς ἀπαντήσωμεν μετ' ἄλλας ἡμέρας. — κ. Θ. Β. εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ τὰ αἰτηθέντα ἀπεσταλήσαν αὐθημερόν. — κ. Φ. Ζ.

εἰς Σιάτισταν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς πληροφορίας Σᾶς. Πρὶν δ' ἐπὶ λάβωμεν τὸ γράμμα Σᾶς εἶχε γνωσθῆ ἡ μεγαλόφωνον καὶ πατριωτικὴ δωρεὰ τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου κ. Ι. Γραπαντζῆ πρὸς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος μας, τὰ ὅποια εἰς τὸ ἔξῃς βεβαίως δ' ἀνακτησάτω τὴν ἀρχαίαν τὴν ἀκμὴν καὶ δ' ἀναδείξωσιν ἀγαθοὺς καρποὺς πρὸς ὠφέλειαν τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πατρίδος. — κ. Ε. Α. Μ. εἰς Ῥοσθῆριον. Συνεμορφώθημεν, ὡς βλέπετε. — κ. Δ. Π. εἰς Θεσσαλονίκην. Τὸ δηλωθὲν ἐλήφθη. — Δεσποινίδι Ζ. Γ. εἰς Μιτυλήνην. Μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἐλάβωμεν τὰς δεούσας πληροφορίας, μετὰ τοῦ αἰτηθέντος περιοδικοῦ. — κ. Β. Δ. Β. εἰς Σωζούπολιν. Τοῦ λοιποῦ ἀποσταλήσονται τὰ τεύχη κατὰ τὴν νέαν Σᾶς διεύθυνσιν. Ἡ „πλυντικὴ μηχανή“ εἶνε ἤδη ἐν χρήσει. Περὶ δὲ τῆς ἀξίας αὐτῆς διὰ Σᾶς γράψωμεν ἰδιαιτέρως. Περὶ τῆς ἄλλης Σᾶς παραγγελίας ἐφροντίσαμεν τὰ δέοντα. — κ. Ν. Μ. εἰς Βιέννην. Ἀπορούμεν πῶς, ἐπὶ τόσον χρόνον ἐν τῇ αὐστριακῇ πρωτεύουσῃ διατρίβοντες, δὲν κατορθώσατε μέχρι τοῦδε ἐν τινι Μουσειῷ ἢ ἐν ἄλλῃ τινι καλλιτεχνικῇ Ἐκθέσει, ἢ ἐν καλλιτεχνικῇ τινι καταστήματι, ὅπου εὐμοιρεῖ βεβαίως ἡ Ἰμπεράτρια μεγαλοκόμισ, νὰ ἴδῃτε καὶ νὰ θαυμάσητε τὰ ἀριστοτεχνήματα τοῦ χρωστήρος τοῦ Alma Tadema. Ὁ περιφανῆς οὗτος ζωγράφος ἐπιλοτέγησε τὰς εἰκόνας,

δι' ὧν ἐκοσμήθησαν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων τοῦ Γεωργίου Ἐβερς, ἐξωγράφησε δὲ καὶ ἄλλα σημαντικώτατα ἔργα, ὧν ἡ ὑπόθεσις εἶνε εἰλημμένη ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν ὁμοίων διανοεῖται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ δημοσιεύσῃ ἄλλα τινὰ καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς „Κλειού“. — κ. Ζ. Ν. εἰς Ῥώμην. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη πρὸ μικροῦ, ὁ δὲ συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶνε γνωστός καὶ ἐξ ἄλλων ἔργων φιλολογικῶν, ἰδίως δὲ διηγημάτων, ὧν ἡ ὑπόθεσις εἶνε εἰλημμένη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Εὐπαιδευτός ἡμῶν συνεργάτης μᾶς ὑπεσχέθη νὰ γράψῃ σύντομον περὶ τοῦ ἀνωτέρου βιβλίου κρίσιν. Ὁ γερμανικὸς τύπος καὶ πρὸ πάντων οἱ περὶ τὰ φιλολογικὰ ἀσχολούμενοι Γερμανοὶ πολλαχῶς σχολιάζουν αὐτό. Εὐχάριστον συμπτωμα εἶνε ὅτι ἀπὸ τίνος ἡ κοινὴ ἐνταῦθα περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων γνώμη ἔλαβε βελτιοῦντα τινὰ τροπήν.

Τοὺς ἀπάνταξοῦ φιλικῶς ἀντιπροσωπεύοντες ἡμᾶς ὡς καὶ τοὺς ἀπ' εὐθείας ἐγγραφεύτας συνδρομητὰς παρακαλοῦμεν νὰ σπεύσωσι πρὸς ἀποστολὴν τῶν καθυστερουμένων συνδρομῶν των, ἀπ' ὅσ μάλιστα ἀπὸ πολλοῦ ἤρχισεν καὶ ἡ δευτέρα ἐξαμηνία, ἧς ἐξεδόθη ἤδη καὶ 5^{ος} (ἡμερ. 17^{ος}) ἀριθμὸς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Κωνσταντίνος Ζάππας, ὁ μέγας τῆς Ἑλλάδος πολίτης. — Ἰγνηνὴ τῆς φωνῆς, ἥτοι περὶ διαίτης καὶ μορφώσεως αὐτῆς. — Ἡ τέχνη τοῦ ὕπνου. — Φυλλίδας καὶ Χαριτὰ (Διήγημα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος — συνέχεια). — Ἀθηναϊκὰ Χρονικὰ ὑπὸ Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου. — Πανακοθήκη, ἥτοι ἐρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Πουκίλα. (Οἱ ἐργατήματα ἐν Ἰσπανίᾳ. — Τὸ βιβλίδιον τῆς Ἀδελίνης Πάττη. — Ἰδιότητες τοῦ εὐκαλύπτου. — Τὶ ἀναγνωσκόμενον σήμερον οἱ Ἄγγλοι. — Οἱ Ῥωσσοικὸι αἰθροδρόμοι. — Μία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν στρατάρχην Βιύχερ. — Οἱ βοτανικοὶ κήποι ἀνὰ τὴν ὑφήλιον. — Ἐπιστήμη καὶ καλλιτεχνία. (Ἡ ἐξάπλωσις τῆς φθίσεως διὰ τῶν μυιῶν. — Ἰστορία τῆς στενογραφίας. — Τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος δημοφιλέστατον μελόδραμα. — Διεθνῆς σύλλογος φοιτητῶν ἐν Βερολίνῳ.) — Βιβλιοθήκη. — Περιεργον φαινόμενον περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην (μετὰ εἰκόνας). — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Κωνσταντίνος Ζάππας, μέγας τῆς Ἑλλάδος πολίτης (ἐν σελ. 257). — Ἡ Χαρτομάντις. Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τῆς Βαλλῆς Μοὲς (ἐν σελ. 261). — Στρώσις αἰθροδρόμου διὰ τῶν παρθένων δασῶν τῆς Ἀμερικῆς (ἐν σελ. 265). — Πῶς γεννᾶται μία πόλις ἐν Ἀμερικῇ (ἐν σελ. 268).

Ἐκδότης Π. Α. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Herthmann, ἐν Λειψίᾳ. — Κάθητις ἐκ τῆς Neue Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ. — Μελάνη Frey & Soning, ἐν Λειψίᾳ.